

Glasovi iz našega Gibanja

Prihodnja konferenca J. S. Z. bo v Herminiju, Pa., dne 28. julija

V nedeljo 28. julija ob 10. dopoldne se zberejo v naselbini Herminie zastopniki soc. klubov in društev Izobraževalne akcije na konferenci JSZ. za zapadno Pennsylvanijo. Klubi in društva so prošena, da gotovo pošljejo zastopnike. Vabljeni so na udeležbo nadalje vsi sodruzi in somišljeniki našega gibanja. Dnevni red bo važen in konferenca zanimiva ter velikega pomena če se je vsi udeležimo z zavestjo, da hočemo delati, da hočemo NAPREJ in prenehati s jamranjem. Povabite s seboj svoje prijatelje in znance. In ob enem prinesite s seboj voljo za delo v toliki meri, da bo vidno pojačalo naš pokret v zapadni Penni. Sodrugi, pridite na konferenco z nasveti, kako pojačati naše klube, kako pridobiti čimveč društev v Izobraževalno akcijo, kako vršiti čimveč prosvetnega dela—potem pa, ko bomo sprejeli sklepe na podlagi najboljših načrtov, sklenimo že sedaj, da se bomo razšli z zavestjo, da bomo svoje zaključke izvrševali s povečanim delom za našo stvar. Prerojenje pokreta je naša zadeva in NASE DELO.—Tajnik.

DOPISI

SEM-IN-TAM.

Collinwood, O.—Novo izvoljeni tajnik soc. stranke Clarence Senior je v nekem intervjuu s tukajšnjimi časnikarji povedal nekaj svojih misli o soc. stranki, in ob tej priliki je baje dejal, da bo socialistična stranka v par letih skorogotovo spremenila ime, ker označba "socialist" povprečnemu Amerikancu ne imponira.

K tej izjavi tajnika Seniorja komentira v uredniškem članku "Enakopravnost" z dne 22. junija z izjavami, da je tega mnenja "E." že dolgo, pa se ji je od par strani odkritost zamerilo. Urednik "E." je mnenja, da sedanja označba soc. stranke ni v njenem najboljšem interesu, kajti Amerikanci žele kaj bolj ameriškega—vsaj tako bi človek sklepal, kadar čuje argumente proti označbi "socialist" ali "socialistična". To bo morda po nazorih teh dveh mladih mož vzrok, čemu Amerikanci ne pristopijo v soc. stranko.

Svoječasno sem poznal precej mladih in starih tukaj rojenih domačinov. Tudi sedaj sem vposljen med njimi. Mnogo teh prihaja iz držav Kentucky, Tennessee, Missouri, Virginia in Georgia. Poznam jih iz izkušenj in vem, da ti ljudje ne sovražijo samo Marksovega socializma, nego zabavljajo tudi proti kranjskim klobasam. Zelo so jim zoprne—potem, ko použijejo okusen porterhouse bifstek s francosko praženim krompirjem, z ma-

slo namazan ržen kruh in kavo s smetano, povrhu pa še sladoled. Kako potem zabavljajo čez hunkije, ki jedo tisti smrdljivi česen—fej! Pravijo: "Vsakdo, ki je kaj takega kot je česen, bi moral biti ustreljen." V Old Kentuckyju zelo verjamejo v streljanje. Zmernejši pravijo, da bi bila od sedanje prohibicije še veliko bolj potrebna prohibicija proti česnu.

Česen res ni "atrakcija" za one, ki dihaajo njegov vonj iz drugih ust. Ampak vzemimo za primer slučaj, ki se večkrat dogodi. Marsikdo teh mladih Amerikancev, katerim so zoprne kranjske klobase in socializem, je včasih brez dela. Eden ali drugi je brez sredstev in se seznani z gladom. Sempatam se primeri, da pride kdo trkati na zadnja vrata hiše, v kateri gospodinja slovenska mamica. Morda ravno kuha klobasice. Pa česen je v njih. Mamica je dobra, nareže mu kruha in v krožnik mu naloži mesene klobase. Da bi videli, kako dobro mu dene—česen! Monda ste že kdaj imeli priliko opazovati tak slučaj.

Po mojem mnenju je vzrok zastoja ameriškega socialističnega gibanja za evropskim to, da je ameriški delavec še prebit. Ko bo dovolj lačen, bo pristopen socialističnim naukom, pa naj bo ime stranke "socialistična" ali pa "delavska".

Tudi z vero je v tej deželi nekaj podobnega kot z marsičim drugim, kar označujemo z "ameriško". Pravijo: "Vera je privatna zadeva." Seveda—saj je želedec tudi privatna zadeva posameznika. Ne bojujemo pa se samo posamezno, nego dostikrat skupno s pomočjo velikih organizacij in strank, da bi si izboljšali razmere, v katerih bi imeli več in boljše hrane za naše žleodce. Tudi tisti, ki kupujejo z duševno hrano, so zelo dobro organizirani. Ako smatramo, da hrana, ki jo silijo ljudstvu dušebrižniki, ni koristna, morda celo škodljiva, imamo pravico da jo odklanjamo organizirano in se celo borimo proti organiziranim prodajalcem posmrtnega izveščanja. Vera ni privatna zadeva, kadar ima opravka z organizacijami, ki jo propagirajo in v njenem imenu politizirajo, hujkajo, ali sklepajo pakte.

Ko je bil lani John Olip za časa svojega potovanja po Jugoslaviji v Sarajevu, je opazoval muslimanske rokodelce pri delu. V Bosni namreč dominirajo pripadniki kar tretje vrste: pravoslavne, edino prave Mohamedove, ter edino zveličavne katoliške. Slovenci pravimo včasih bosanskim muslimanom "Turki". Pri enem teh turških krojačev se je Olip ustavil ter mu dal zašiti svoje hlače. John je dejal, da so Turki jako lehi ljudje. Sede na stolu, potreščine in izdelke pa imajo tako blizu okrog sebe, da jim ni treba, kadar kaj rabijo, nič vestajati.

Kadar imam s hlačami neprilike jaz, jih dam v popravilo Slovencu Max Slanovcu na

Tole mi ne gre v glavo:

Kadar so delavci na stavki, se unijski voditelji vselej obrnejo za pomoč na socialiste in socialistično časopisje. Kadar potrebujejo gmotne podpore, apelirajo na socialiste, da organizirajo pomožno akcijo. Ko pa bi socialisti rabili njihovo sodelovanje in interese vseh delavcev, se pa obrnejo stran od njih in dvorijo demokratom ter republikancem. Le kako more delavec s toliko vednostjo pljuvati v svojo lastno skledo, to meni ne gre v glavo.

16805 Waterloo Rd. kjer je že prej bival Boltežar. Maks ni len kot so Turki. Rad postreže, in če potrebno, ti bo izvršil delo while you wait.

Posebni aktivnosti sedaj ni. Pravijo, da pridejo na površje v jeseni. Prišlo so tudi lanske jeseni, da smo bili potem jako "busy". Važne bodo volitve v mestni svet. Meni se zdi sedanji sistem administracije in vlade mesta Cleveland nepraktičen. Volilna reprezentacija ne odgovarja razmeram. Po prejšnjem sistemu je bilo ljudstvo boljše zastopano.

Managerja je mestna zbornica volila po navodilu republikanskih bosov, kandidatom za koncilmane pa pomagajo do sedežev velike korporacije. Ne trdim, da v splošnem vsem, ampak če paziš na njihovo delovanje, vidiš, da delajo eni v prid plinske družbe, drugi zopet v prid privatnih elektrarn itd. Kar Cleveland potrebuje, je administracija milwauškega vzorca.—Fr. Barbič.

DOM J. S. Z. IN PROLETARCA.

Chicago, Ill.—V Proletarcu z dne 4. julija je bilo priobčeno polletno poročilo o finančnih stavbinskega fonda JSZ. V teku štirih let smo zbrali skupaj vsoto \$7,271.91, od katere so dali klubi, konference in društva \$5,296.80, posamezniki pa \$1,742.18. Prejete obresti in kontribucije znašajo \$232.93.

Na seji kluba št. 1 v petek 28. junija in na seji eksekutivne dne 26. junija se je razpravljalo o nasvetu, da se kupi čimprej primerno stavbišče in

poslopje, ki bi odgovarjalo namenu za katerega se zbira ta fond. Nekateri so naglašali, da bo lažje dobiti nadaljna sredstva potem ko bomo poslopje že imeli, in pa, da bo to dalo veliko več življenja klubu št. 1 ter več prilike za razvijanje njegovih aktivnosti. Sempatam se pripeti, da je na prodaj kaj pripravnega v naši sosesčini, in tako sta bila dva poslopja priporočena tudi na imenovanih sejah. V obeh slučajih se bi bilo treba zelo zadržati, in v obeh bi bilo treba popraviti, ki bi povzročila nadaljne stroške.

Poslopje za svoje urade in aktivnosti potrebujemo, o tem ni dvoma. Drugo vprašanje pa je, ali je vsota, ki jo imamo sedaj, že zadostna, da lahko riskiramo nakup poslopja, in drugo, ali bomo mogli zmagati dolgoročno, ako ga kupimo. O tem je klub št. 1, na katerega bi pač odpadlo največje breme dolga, na svoji seji obširno razpravljalo. Po diskuziji je bilo naročeno posebnemu odseku eksekutivne JSZ, da naj študira to vprašanje naprej, in ko bo s svojimi priporočili in raziskovanji gotov, naj se skliče izredno sejo kluba, da se članstvo izreče, ako je pripravljeno iti na delo ter uresničiti cilj.

Ob enem prosim tiste, ki še niso poravnali svojih obveznosti, da to store če le more. Čimvečja bodo naša sredstva, toliko lažje in pod ugodnejšimi pogoji bomo izvršili nakup. Dotičniki, ki so že v začetku dali \$150, \$100, \$50 ali \$25, so pripomogli, da je ta fond na predpolju v gotovini in za več šteti denar in od nas je odvi-

bi imeli nad \$7,000 gotovine, ki so jo prispevali klubi, posamezniki in tri društva, ne bi mogli danes že resno razpravljati o predlogih za nakup stavbišča in poslopja. Akcija pa bi bila olajšana, če bi imeli v fondu \$14,000 namesto \$7,000. In če smo jih zbrali sedem, čemu jih ne bi mogli še toliko, ali vsaj še par tisočakov, predno kupimo ali zgradimo poslopje?

Obveznosti posameznikov znašajo \$517.82. Če jih poravnajo v tej polovici leta in če dobimo nekaj novih delničarjev, pa bo naša imovina koncem leta že precej nad osem tisoč. In ako bi mogel v ta namen prirediti še klub št. 1 kako uspešno priredbo, bi zopet značilo par stotakov napredka za stavbinski fond. Klub št. 1 je plačal vanj dose-daj \$3,571.80, ali več kot polovico skupne vsote. Če je bil v stanju storiti toliko doslej, bomo morali poskušati, da bo enako uspešen v bodoče.

Sodrugi na seji kluba in na seji eksekutivne so rekli: Začetki je treba, kupimo poslopje, pa bo dobil stavbinski fond nove potrebne dohodke, list in zveza bosta imela svoje urade in klub št. 1 dobi postore za svoje aktivnosti, ki so v interesu našega gibanja nujno potrebni. Vse je izvedljivo, če je za delo dovolj, moči potrebne volje in dovolj sodrugov ter sodrugin, ki so pripravljeni dati neke besede in obljube, nego tudi čas in sredstva. S takimi akcijami je zvezano delo, ki se ga ne opravi drugače kot z delom; za Dom pa bo treba šteti denar in od nas je odvi-

sno, da ga zberemo in tudi prispevamo. Kadar se naše navdušenje dvigne do te točke, bo vse drugo lahko.—F. Zaitz, tajnik stavbinskega odseka.

PRI NAS.

Brez potrebe je urednik zadnji pridjal naslovu svojih beležk "iz Milwaukee". Zakaj? Napisal naj bil, če je že moral kaj dodati, rečimo "od nekod" ali kaj sličnega. Ali ni vseeno, kje je bilo to napisano in kdo piše? Skoro povsod so razmere enake; povsod se najde grešni-ke in povsod "down with everything" ali "hurrah for everything" kričaje ter drugo slično golazen, ki nam greni življenje. Povsod se najde ljudi, ki so vredni, ako že ne bečanja, pa vsaj malo žalje in krtače ali pa včasih mrzlega curka vode, da se malo ohladi njih, najsizbebo neumnost, nadutost, ali pa prebujna domišljija. Povsod najdemo hlapce, farizeje in "Kralje na Betajnovi".

Urednik naj bi pustil, kar sem napisal—Pri nas—Saj ni treba, da se primejo za nos samo naši grešniki, tudi onim po drugih naselbinah bi ne škodovalo malo dima.

Nisem človek, ki bi se rad postavil v pozno najsizbebo odrešenika, apostola, narodnjaka ali pa modrijana in se trkal na prsa češ. Le pogledite me, tukaj sem in tako grozno rad vas imam! Ne maram, da bi se moje čestitljivo ime svetilo pod članki, slikami, v modrostih ali neumnostih, karkoli že napšem. Ni mi za tisto ljudsko upoštevanje, še manj pa me briga ljudska sodba, ker je v devetih izmed desetih slučajev krivična in nelogična. Reči ljudem, da jih imam rad, bi bilo hinavsko in nemoderno, ker danes je merilo ljubezni denar. Polna mošnja in prazna glava uživata ugled, poštenost, ki se skriva mogoče pod ponošeno obleko pa je prezirana. Ljubezen, prijateljstvo in naklonjenost se v sedanjih "modernih" časih meri po dolarjih ali pa po globočini hinavščine poedincea, neumni pa še vedno mečejo—bisere svinjam—Zakaj bi se torej predstavljal hlapcem, Kraljem na Betajnovi, rodoljubom ali grešnikom? Bolje je, da pljujem z imenitno gesto in živim v pozabljenosti....

Naša naselbina bo torej imela izredno čast, da pozdravi kot prva, drugega slovenskega pevca-umetnika v svoji sredini. Zadnjič, ko je rojak, Celjan, prišel "v našo sredo", ga je pozdravilo celih 25 oseb, poleg desetih otrok. Postavili smo se slabo in tudi banketa ni bi-

lo... sicer pa se je delovalo brez mojega vedenja.

Da bo Banovec imel uspeh, o tem ni dvoma—saj smo vendar kulturni—celo Spanke muho znamo zadostno ceniti. Mi namreč ne tičimo več v prvih hlačah, da bi se še navduševali, recimo nad "Kraljem Herodom"—kaj še! Cankarja nam dajte, pa pozabimo na oštarije in na vsako osebno nasprotstvo—mi nismo malenkostni, kaj še!

Ko pride Banovec, bo nastopila cela naselbina kot en mož. Nihče se ne bo trkal na prsa, češ, pogledite me, moja zaslug je, da se naše kulturno delovanje tako razvija.

Sicer pa smo mi sedaj samo za kulturo. Kakšna je ta kultura, nas ne briga; kultura je kultura čeprav pravijo nekateri kikirji, da je naša skrajno purgarska in prav nič proletarska. Zadnjič mi je rekel eden izmed onih—no saj veste—da nam manjka samo še požarne brambe, veteranskega društva in pa primernih uniform. Dotični pač misli, da se bližamo časom, ko so bili v cvetju še razni vitezi, vitezi sv. Janeza, Matere božje in pa razni narodni in nerodni vitezi.

Naselbina je v procesu vidnega prerorenja. Ker se kulturno združujemo, se klanjamo na desno in levo, hvalimo drug drugega, dasiravno se ta hvala ravna navadno po velikosti, oziroma debelosti denarnice. Toda kaj zato? Prikloni se v pravem času, imej pripravljen sladkak smeh, priklanjaj se, če je potrebno in dobičkanosno pa boš užival splošno popularnost. V tem ni nobene slabosti; glavno je, da se lahko vozi in da velja človek za kulturne-ga.

Kakšna bo naša prihodnja sezona prireditev, je veliko vprašanje. Priprave so silne, ko pa pride čas, bomo nastopili skupno in svet se nam bo zdel. Mi namreč nismo ozko-srčni ampak skrajno kulturni—ničesar drugega kot kulturni, politike pa nam ni treba. Naše geslo je: Hodi po poti "culture" pa če prav zagaziš v blato... Amen.

Jaha. SODRUGOM IN SOMIŠLJE-NIKOM V DETROITU.

Seje socialističnega kluba št. 114 se bodo v naprej vršile vsako tretjo soboto v mesecu ob 8 zvečer v navadnih prostorih na 116 Six Mile Road.

Apeliramo na vse naše somišljenike in simpatičarje, da se nam pridružijo in postanejo aktivni člani našega kluba in socialistične stranke.

TAJNIK.

Agitatorji "Proletarca" na delu

Pregled dela agitatorjev skozi prvo polovico prešlih pet let

Razveseljivo za naše gibanje je, da je dobil Proletarec od strani agitatorjev v prvi polovici tega leta več naročnikov kot v istem času katerikoli leto skozi pet let nazaj.

Tudi število onih, ki pošiljajo naročnino direktno v urad, se veča. Ako ne bi bilo toliko naših naročnikov, ali bivših naročnikov, prizadetih vsled stavk in krize v pregovniški industriji, bi že danes imeli več naročnikov kot jih je imel ta list kdaj poprej. Če jih nimamo še danes, jih bo lahko imel do konca leta.

Sledeči pregled pokazuje, koliko so poslali agitatorji naročnin na Proletarca od 1. januarja do 30. junija v sledečih letih:

Leto	Število naročnin
1925	799
1926	646
1927	793
1928	645
1929	861

V prvi polovici tega leta so poslali agitatorji 216 več naročnin kot pa v istem času prejšnjega leta, in 62 več kot v prvi polovici l. 1925, ko je bilo skupno število poslanih naročnin razen letošnjega najvišje.

Ko pojačanju agitacije je mnogo pripomoglo povečanje Proletarca. Sedaj prinaša veliko več gradiva kot v prejšnji formi, kar znači, da dopisi ne zastajajo toliko kot prej in da je še prostora za razne članke in opise, katerega je prej primanjkovalo, poleg tega pa imamo celo stran angleškega gradiva v vsaki številki. Zelo ugajajo našim čitateljem tudi ilustracije. Umevno je, da je tako obsežen list kakor je Proletarec sedaj, in z dobro izbranim gradivom ter slikami, moral napraviti na čitatelje najugodnejši vtis. Prve tri mesece tega leta smo prejeli od strani agitatorjev približno toliko naročnin kakor v istem času leto poprej, toda manj, kot v prvih

treh mesecih prejšnjih treh let. To znači, da se je agitacija za pridobivanje naročnikov Proletarcu v glavnem pojačala že aprila, maja in junija.

Ko smo dali klubom JSZ, februarja in marca t. l. končno v odločitev, da se izrečejo za to obliko ali za revijo, smo se preje informirali o cenah za tisk ter jim predložili tudi stroške v enem ali drugem slučaju. Mnenje urada je bilo, da ako se listu obliko spremeni, naj bo sprememba tako izvedena, da bo listu koristila, ne pa mu škodovala. Rekli smo: Poskusimo izdajati list na osemih straneh, sedem kolon stran, približno v njemu ilustracije kolikor največ mogoče, potrudimo se, da bo čtivo raznovrstno—to je, agitacijsko, vzgojevalno in zabavno, in to naj bo naš eksperiment, v koliko bo zanimanje za list večje in agitacija živahnjša.

Upravniške knjige dokazujejo, da so bili dohodki na naročnini prejšnjega leta veliko boljše kakor prejšnja tri leta v istem času, kar znači, da so agitatorji aktivnejši in da naročniki točneje in v večjem številu obnavljajo naročnino. Predno pa bodo redni dohodki lista zadostni za sedanje redne izdatke, je potrebno, da se jih zviša še precej na naročnini in oglasih, posebno na naročnini. Polje je veliko. Tisoč novih naročnikov ni utopija, pač pa dosegljiv cilj. Ako dobe naši aktivni agitatorji več posnemalcev, je lahko uresničen že koncem leta.

Kakor je naraščanje števila naročnikov za Proletarca vesel pojav, je v pogledu prispevkov listu v podporo slika manj zadovoljiva. Prvih šest mesecev prejšnjega leta je pod to rubriko prejel sledeče zneske:

Leto	Vsota
1927	\$409.46
1928	312.68
1929	394.65

Dasi beleži rubrika "Listu v podporo" napredek od prejšnjega leta, ni še dosegla vsot, kot smo jih prejeli prejšnjega leta. Četudi "Proletarec" ne vodi organiziranih kolekt, kot jih je pred leti, kadar je prišel v krize, bi se vendar lahko izrabilo marsikakšno prilicnost, da bi zvišali dohodke tudi v tem oziru.

"Naročniki se dobe," piše eden naših prijateljev, "in ako bi imel več časa, bi list tukaj prilično razširil." To so zapreke, ki jih imamo pri agitaciji v marsikakšem kraju. V okolišjih jim pridemo, če se prijavi VEC agitatorjev. Ako ste pripravljeno sodelovati ter prevzeti zastopništvo lista, sporočite svoj sklep upravnistvu, ki vam bo od svoje strani pomagalo kolikor mogoče. Tiskovine in vsa pojasnila vam pošlje upravnistvo. Koliko je vas, ki ste pripravljeni sodelovati v naših vrstah za razširjenje Proletarca, o katerem priznate, da je vreden čimvečje cirkulacije?

Prošli teden je poslal Leo Zevnik, La Salle, 7 naročnin, Jos. Snoy, Bridgeport, 4, Nace Zlemberger, Marko Tekave, J. Koplenc, Jos. Jelerčič, Peter Bukovec, Anton Šular, Fr. Cesen, Anton Zidanšek, Frances Zakovšek in P. Benedict vsaki dve naročnini. A. Bertl je poslal 3. Imena vseh bodo v izkazu "Agitatorji na delu", ki ga objavljamo vsakih 14 dni. Bo v prihodnji številki.

V slučaju, da imate k listu kake sugestije za njegovo izboljšanje, jih nam sporočite. Ako se je dogodila v vašem naslovu, ki je prilepljen na prvi strani, pomota, ali če se vam kakšna številka izgubi, pošljite nam dopisnico s pripombo o napaki, ali da želite to in to številko. Sporočite nam vsako napako, ako se pripeti med vami in tistom.

Konferenca J. S. Z.

ZA ZAPADNO PENNSYLVANJO
v nedeljo 28. julija ob 10. dopoldne

Herminie, Pa.

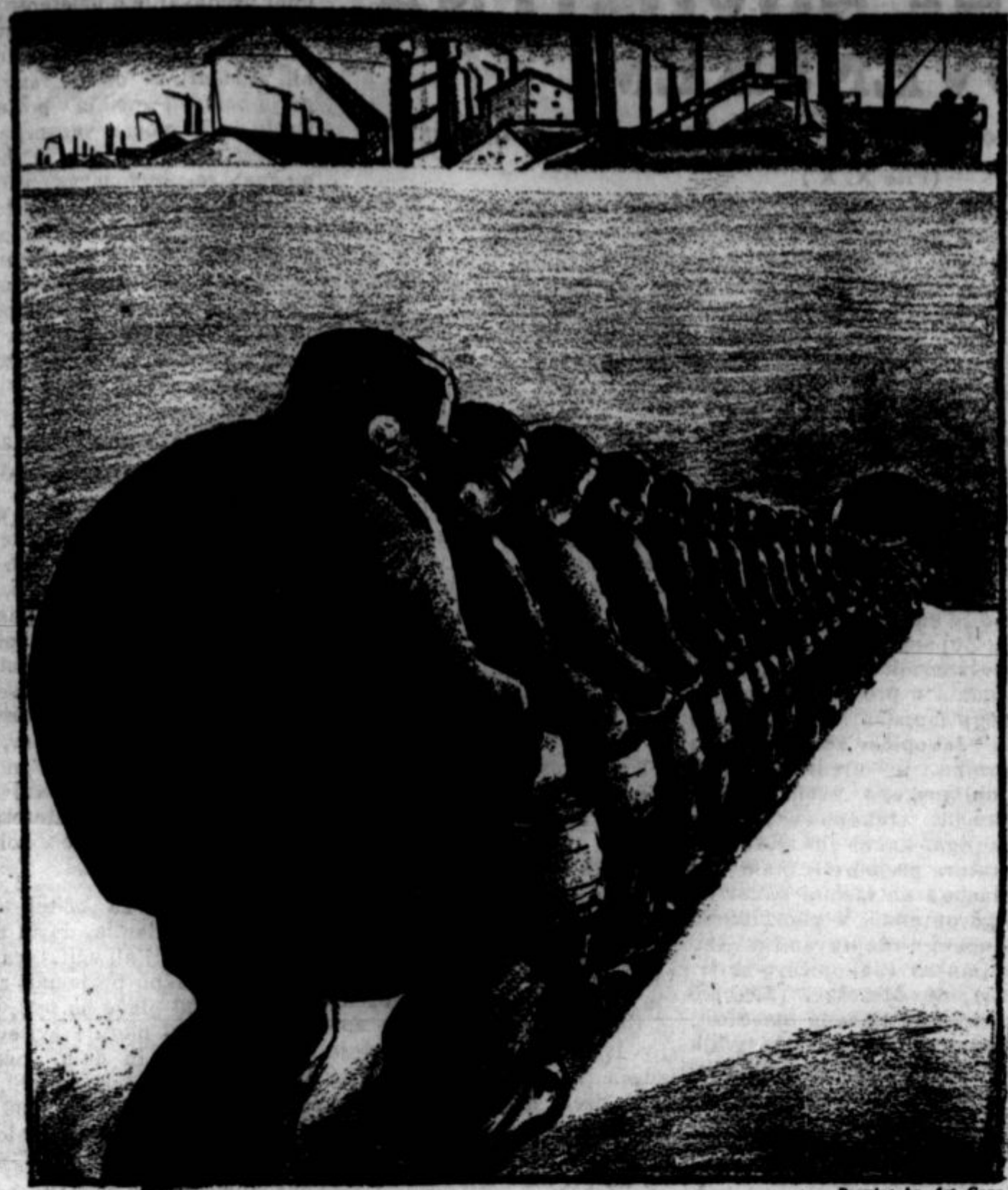
Vabljeni so vsi klubi in društva Izobraževalne akcije, da pošljejo zastopnike na to velepomembno zborovanje. Dnevni red bo izredno važen. Razen o poročilih bomo razpravljali kako najbolj pojačati naše gibanje in pridobiti čimveč naročnikov "Proletarcu".

Pridite na to zborovanj v obilnem številu.

Vsi sodrugi in somišljeniki
dobro došli

"Lep dan, kaj? Prileglo bi se skozi poletje kam na počitnice."
 "Pamet, pamet! Boga zahvali, da imaš delo. Mi ne živimo od lepih dni."
 "Saj menda res, saj menda res. Za nas je le delo v vročini in smradu."

DOPISI

BEŽEČE MISLI.

Časopisje poroča, da so v Jugoslaviji svečano praznovali petnajstletnico sarajevskega umora, ki je bil neposredni uvod v svetovno vojno. V spomin te obletnice so se v cerkvah čitale svete maše...

Čudna logika čudnih vernikov. Vročekrvne dijake, ki so prevzeti šovinističnega fanatizma, bili pred 15. leti udeleženi pri sarajevskem atentatu in pozneje kaznovani po avstrijskih oblastih, se danes slavi za narodne mučenike in junake. S tem se v Jugoslaviji "narodno-uradno" priznava, da ima Srbija precejšen kos krivde za začetek svetovne vojne, ne samo Nemčija, kakor so sklenili zavezniški državniki, ko so dali Nemčiji v podpis versailloso pogodbo. Toliko mimogrede, da bi se o tem lahko veliko pisalo.

Moj namen v tem dopisu je potipati nekoliko žilico naših narodnjakov (ali je to pravo ime?) in jih vprašati, kako se počutijo, kadar čitajo take vesti iz starega kraja. Socialisti nismo še nikoli odobravalni atentatov, ne umorov in ne vojne. Proti brutalnostim, bile v kakršnikoli obliki, se borimo in v borbi proti vojni je padlo že mnogo naših sodrugov. Tisoče in tisoče jih je bilo v zaporih, mnogo je bilo ustreljenih ali o-bešenih radi "veleizdaje". Vzlic temu, da učimo ljudstva o škodljivosti šovinizma, ki je le sredstvo izkoriščevalcev, da lahko dobe ljudi za hrano topovom, vzlic temu, da obsojamo morilske orgije in tudi "justične" umore, smo od klerikalno-narodne strani nazivani za "grobe ajzenponarske socialiste". Mehiške sodrugi imenuje neki škof v New Yorku bande, zamerili so se mu zato, ker hočejo, da dobi mehiško ljudstvo izobrazbo in da se prepreči cerkvi kakor kapitalizmu izkoriščati nevedno rajo.

Kdo je kriv vojen, kdo ima na vesti milijone življenj, ki so bila izgubljena v svetovni vojni? "Nežni" šovinisti, po naše "narodnjaki", so v imenu kapitalizma ter kronanih in nekronanih vladarjev hujskali narod, naj da vse groše in svojo kri ako treba za milo očetnjavo, vladarja in vero. Narodni

ljudje so jih navduševali, delavci in kmetje ene dežele pa so kralji delavce in kmete druge dežele. Danes vprašujejo: Čemu? Naj pojasnijo šovinisti, če morejo! Mogli bi že, toda so preveč zaposleni s hujskanjem v novo vojno in s propagando za oboroževanje. Za njimi pa stoji vrhovni komandant—kapitalizem, ki zadovoljen opazuje svoje sluge in hlapce.

Kaj, koliko in v čem je kak narod pridobil v svetovni vojni? Lepi programi, s katerimi se je svet opajal ob premirju in nekaj časa potem, so bili vrženi proč in pohojeni. "Vojna za odpravo vojne" ni bila nič drugega kakor velika vaja za bodočo vojno.

Amerikanci "smo zmagali" v zadnji vojni. Kdo more trditi, da imamo vsled zmage delavci več pravic, več svobode in večjo prosperiteto? Ali se vam sedaj boljše godi zato ker je šla ta dežela v vojno? Enim se, ker so si ogromno pomnožili premoženja, toda vi niste med njimi. Ako ste v čem na boljše, si niste opomogli na račun vojne, ampak na račun svoje-ga dela v ugodnih okoliščinah. Veliko tisoč delavcev pa je danes v slabših razmerah kakor so bili pred leti.

Ako bi svet poslušal "grobe ajzenponarske" socialiste, ne bi bilo tistega klanja, imeli bi uredbno svetovne kooperacije in na svetu bi bilo prijetno živeti. Milijarde, ki gredo sedaj v žrelo militarizma, bi se porablja-le v blaginjo ljudstva.

Nesreča za človeštvo je, da so socialisti še vedno v manjšini, marsikje v veliki manjšini, kar je več ali manj zasluga narodnjakarskih fanatikov, šovinistov, ki mislijo, da povišujejo svoj narod s tem, da ga hujskajo proti drugim ali da druge omaložujejo.

V začetku svetovne vojne se je narodnjaštvo vseh dežel vrglo z vso mogočo močjo v borbo proti socializmu. Stotine je bilo vrženih v ječo. Voditelj francoskih socialistov, veliki mislec Jaures, je bil umorjen. Debs je bil preganjan in končno poslan v Atlanto. Ramsay MacDonald je bil zaničevan vsled svoje mirovne taktike in angleški politični vrtnec ga je tiste viharne dni izobčil za ne-vrednega sina Velike Britanije.

Danes, po 15 letih od kar se je začel krvavi ples, in skoro po desetih letih "miru", vidimo, da go bili narodnjaki v praksi "grobi ajzenponarji",

ne pa socialisti. Narodnjaškim glavarjem ni za drugega kakor za čast, sloves in za vladne jase. Najraje se v svojem hlapčevstvu gibljejo okrog visokih vladnih gospodov. Danes se klanjajo Francu Jožefu, jutri Petru, tretji dan pa se prikloni-jo, ako slučaj tako nanese, Viktorju Emanuelu. V Ameri-ki se slovensko narodnjaštvo klanja raznim "irskim", oziroma ameriškim aldermanom, policijskim uradnikom, malim županom, superintendentom, bossom in podobni drobnj gos-podi.

To pišem ker želim, da bi "Clan delegacije" v "E.", ki je tako nepričakovano umolknil, razmišljal o tem, da ne bi po-tem več predbacival grobosti onim, ki je nimajo.

Narodnjaštvo, ki se bori za človeške in jezikovne pravice in ki ne hujška proti drugim narodom, je pošteno narodnjaštvo. Žal, da je tega zelo malo, kajti za človeške pravice v smislu prejšnjega stavka se skoro povsod bore le socialisti.

Ljudstev vseh dežel se je lo-tila nekaka resignacija. Milijone ljudi se je udalo v brez-briznost. Tudi to je posledica vojne. S šovinistično gonjo se jih je pripravilo v blazno klan-je ter uničevanje, potem pa je prišlo spoznanje, kako nesmi-selno je bilo vse to. V tolažbo svetu pa je, da socialistično gi-banje po vojni hitro napreduje, in da so začeli delavci spozna-vati, da je predpogoj socialne revolucije, ki bi temeljni korak v socializem, močljanska revolucija.

Pred nekaj dnevi smo poslu-šali streljanje, s katerim so ma-li in veliki otroci praznovali Četrty julij, praznik ameriške neodvisnosti. Pokalo je kot pri Kobarižu za časa Cadornove "zmage". Vse to streljanje je pač kar tja vendan. Četrty julij je obletnica proglašanja ne-odvisnosti ameriških kolonij od Anglije. Deklaracija neodvisno-sti je res lepa—bila je revolu-cionaren dokument, toda danes je v rokah služabnikov veka-pitala, ki živi od zasluževanja ljudstva. Ko se bomo osvobo-dili tega, bo proslavljaj praz-nik nove neodvisnosti tudi Ja-nez iz Janezovega mesta.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Nekateri dopisi, poslani za priobčitev v tej številki, so do-speli prepozno, da bi jih mogli pravočasno urediti. Bodo pri-občeni prihodnjiki.

PIKNIK DRUŠTVA ŠTEV. 162 S. S. P. Z.

Bon Air, Pa.—Društvo št. 162 SSPZ. priredi piknik v ne-deljo 14. julija na običajnem izletnem prostoru. Društvo va-bi vse, da se ga udeleže; po-sebno jo še vabljeno članstvo drugih bratskih društev v tem okolišu, da pride v čimvečjem številu. Piknik se prične ob pol ene popoldne. Vstopnina je prosta za vse. Društvo bo poskrbelo, da bo postrežba pr-vovrstna. Žeja in glad torej ne bosta na dnevnem redu. Po-leg druge zabave bomo imeli na pikniškem sporedu točko "vlečenje vrvi". Toliko jih bo na eni, toliko na drugi strani, in katera stran zmaga, tista bo deležna priznanja in nagrade.

Peter Bukovec, predsednik.

SLAVNOST 25-LETNICE S. N. P. J. V BRIDGEPORTU.

Bridgeport, O.—V četrtek 4. julija se je vršila v slovenski dvorani v Boydsville slavnost 25-letnice Slovenske narodne podporne jednote, ki je bila ob enem slavnost 25-letnice društva "Edinost" št. 13 SNPJ. So-delovalo je društvo "Edinost št. 13 in angleško poslujoče društvo št. 640 SNP. Obe društvi napredujeta. Slednje ima že blizu sto članov, večinoma iz krogov slovenske in druge slo-vanske ameriške mladine.

Slavnost je otvoril predse-dnik društva št. 13 John Rebol. Orkester SNPJ. je zaigral par komadov, nakar je Rebol pred-stavil predsednika angleško poslujočega društva Martina Kosa ml. Po kratkem angleš-kem nagovoru je Martin de-jal, da je v dvorani tudi John Lokar iz Clevelanda, član no-vega gl. odbora SNPJ., in ga pozval, da naj pove nekaj bes-ed. Lokar se je povabil od-ozval, in dejal, da ne bo govoril dolgo, ker sta tu dva govorni-ka; zaključil je z željo, da bi SNPJ. procvitala v bodoče še veliko bolj kakor v prošlosti. Orkester je zopet zaigral ko-mad, potem pa je bil predsta-vljen Fr. Zaitz, predsednik gl. nadzornega odbora, ki je govoril o razvoju SNPJ., o njenem pomenu, namenu in ciljih. Temu govoru je sledila godbena točka, nato pa je bil predsta-vljen drugi gl. podpredsednik SNPJ. Donald J. Lotrich, ki je govoril angleško. Taka razpo-delba govorov v obeh jezikih je na sedanjih priredbah SNPJ., ko se jih udeležuje v velikem številu naša mladina, potrebna. Lotrich je v svojih izjavah slikal mladini težko-če, ki so jih imeli pionirji te organizacije, in apeliral nanjo; da nadaljuje z delom v SNPJ., katero se je v teku 25 let iz-kazalo koristnim in potrebnim.

Po programu je sledila plesna in prosta zabava. Igral je ves čas orkester SNPJ., ki je pod izbornim vodstvom svo-jega učitelja v razmeroma kratkem času zelo napredoval. Orkester šteje okrog 15 god-cev.

Tajnik društva št. 13 je de-lavni Martin Kos, njegov sin je predsednik mladinskega društva, in njegov zet Anton Godez je tajnik slednjega. Vsi so v eni hiši, tako da je pri Ko-su res urad SNPJ. kar se tiče Bridgeporta. Govornika Lo-trich in Zaitz sta bila gosta Kosove družine.—Poročevalec.

DNE 14. JULIJA NA PIKNIK MLADINSKEGA DRUŠTVA S. N. P. J.

Detroit, Mich.—Ali vam je znamo, dragi čitatelji, da je društvo "Young Americans" št. 564 eno najbolj delavnih v SNPJ.? Njegovi člani in člani-ce ne iščejo v SNPJ. kakih svojih posebnih interesov, nego delajo zanj lojalno in korist vsega članstva. Po treh letih obstanka šteje to društvo že nad 225 mladih članov in članic, kar je vsekakor lepo šte-vilo. Priredbe tega društva nudijo mnogo zabave. Ste se že kakšne udeležili? Kadar pridete mednje, pa naj že i-majo plesno ali kako drugo priredbo, počutite se med njimi doma in v najboljšem razpoloženju.

V nedeljo 14. julija pri-re-de Young Americans piknik na 9 Mile Rd. East med De-quendrom in Ryan Rd. Tam bo veselja in zabave! Udeležba bo nedvomno velika. Pridejo

ne samo Detroitčani, nego tudi iz drugih krajev. Kaker ču-jemo, pride iz Chicaga, Don z večjo skupino članov in članic "Pioneerja", konjarji iz Cleve-landa in pa skupine izmed kro-gov naše mladine iz drugih krajev. Sportne in druge tek-me se bodo vršile v tolikšni me-ri kot dosedaj še na nobeni na-ši priredbi poprej. Atletika bo imela na tem pikniku svo-jo polno veljavo.

Iz zanimanja in pripravl skle-pam, da bomo vsi prijetno pre-senečeni. Prijatelj, če le mo-reš, pridi tudi ti! Ne bo ti žal.

Vincent J. Kenich.

DRUŠTVO "PIONEER" V CHICAGU ZA MLADINO.

Chicago, Ill.—Potrebno je, da se v prirejanju zabav spom-nimo večkrat tudi otrok. Te naloge se v polni meri zaveda angleško poslujoče društvo "Pioneer" št. 559 SNPJ., ki je poleg drugih zabav parkrat priredilo piknik predvsem v za-bavo mladinskega oddelka SNPJ. Ne bilo pa bi resnično poročano, ako bi takoj ne do-dal, da so ti Pioneerji pikniki aranžirani tako, da je dana prilika zabavati se in sodelova-ti v tekmah vsem. Udeležba na našem pikniku lansko leto je bila večja kot na katerem-koli slovenskem pikniku v Chi-cagu; imeli smo aranžiranih raznih tekem in iger toliko, kot jih ni imela doslej še nobena slovenska organizacija v tem mestu.

V nedeljo 28. julija bo društvo "Pioneer" imelo svoj pi-knik v prostornem Sterzinar-jevem vrtu v Willow Springsu (na istem kraju kot lansko le-to). Vstopnina je v predpo-daji 35c in pri blagajni 50c za osebo. Vsaka vstopnica ima številko. Posestnik "srečne" vstopnice dobi na dan piknika radio aparat, vreden poldrug sto dolarjev. V tekmah bo-de zmagovalci prejeli nagrade. V novem paviljonu bo igral plesalcm prvovrsten orkester. Starši, pridite na ta piknik in privedite otroke, ki so prosti vstopnine. Naj bo to vaša in njihova zabava. — J. R.

Ako hočete biti
DOBRO ZNANI
 morate biti
ČEDNO OBLEČENI
 in da ste čedno
 oblečeni, morate nositi
OBLEKO NAREJENO
PO MERI
 iz čistega volnenega blaga

Cena **\$25.00**
 samo
John Mocnik
 6517 St. Clair Ave.
 CLEVELAND, OHIO
 Tel.: Rand. 3131.

Dr. Andrew Furlan

SLOVENSKI
 ZOBOZDRAVNIK
 3341 W. 26th St., Chicago, Ill.
 Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,
 od 1. do 5. popoldne in od 6. do
 9. zvečer. Ob sredah od 9. do
 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.
 Tel. Crawford 2893.
 Tel. na domu Rockwell 2816

Fencil's

RESTAVRACIJA IN
 KAVARNA
 2609 S. Lawndale Ave.,
 Chicago, Ill.
 Tel. Crawford 1382
 Pristna in okusna domača jedila.
 Cene zmerno. Potreba točna.

POŠLJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošilja denar v Jugoslavijo brez posebnih stroškov za brzojav, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Poelana vsota bo izplačana na poštenem uradu v 3. do 5. dne, in to brez odbitka. Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uvelili ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma v vašo korist. Poslužite se ga, in nikoli več ne boste na drug način pošiljali svojega denarja v stari kraj. Naše brzojavne cene so običajno nižje od poštne cen bodisi katerekoli druge banke. Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:

V ponedeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. zvečer; v torek, sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne; v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

Vabilo na pevski izlet in tekmo

Hrvatsko pevsko društvo "Preradović", Gary, Ind., bo v proslavo svoje 15-letnice pri-re-dilo v nedeljo 10. novembra velik koncert s tekmami pevskih društev. Vršil se bo v Garyju. Na sodelovanje in tekmo so vabljena vsa hrvatska, sloven-ska in srbska pevka društva v Ameriki.

Društvo "Preradović" je v svrhu, da ustvari čimvečje za-nimanje za to tekmo, odločilo šest nagrad najboljšim zborom, ki bodo razdeljene na sledeči način: Za moške zборе, prva nagrada, spominski grb in \$100 v zlatu; druga, sp. grb in \$50 v zlatu; tretja, sp. grb in \$25 v zlatu. Za mešane zборе, prva nagrada spominska plošča in \$100 v zlatu; druga, spom. plošča in \$50 v zlatu; tretja, sp. plošča in \$25 v zlatu.

Zenski zbori tekmujejo z moškimi.

Prijave za udeležbo morajo biti v rokah odbora najpozneje do dne 1. oktobra, a partiture izbranih pesmi najkasneje do 15. oktobra. Sodniki bodo iz-brani iz krogov za ta posel spo-sobnih ljudi, ki bodo neodvisni od sodelujočih zborov. Zbori, ki žele sodelovati v koncertu ne da bi se udeležili tekme, to la-hko store. Društvo "Preradović" bo izvajalo dve pesmi, toda iz kontesta je izvzeto. Pelo bo v mešanem zboru skladbo "Veli-ki Alah" in v moškem "Fina-le", obe iz opere "Zrinski" od maestra Zajca.

ROYAL BAKERY

SLOVENSKA UNIJSKA
 PEKARNA

ANTON F. ŽAGAR
 lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,
 No. Chicago, Ill.

Gospodine, zahtevajte v trgo-vi-nah kruh iz naše pekarnice.

FRANK MIVŠEK

Coal, Coke and Wood—Gravel
 WAUKEGAN, ILL. Phone 2726

'The Milwaukee Leader'

Največji ameriški socialistični
 dnevnik.—Naročnina: \$6 na le-to, \$3 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 528 Juneau Ave.
 MILWAUKEE, WIS.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.
 Telefon Canal 4340

EDINA SLOVENSKA
 HRVATSKA TRGOVINA
 CVETLIC

Izbera svežih cvetic za ples, svatbe, pogrebe, itd.
 Zastop. za Whiting, Ind. in oko-lico: S. Grabovac in Jereck,
 401—131st Street
 Tel. Whiting 323-R.

Če hočete dobre, trpežne
 harmonike, se obrnite
 name

Izdelujem jih lično z vsako-vrtnimi okraski iz celuloide.

Pišite po cenik.

John Mikuš
 6607 Edna Ave.,
 CLEVELAND, O.

Pozneje bomo sporočili ime-na prijavljenih zborov in vse druge podrobnosti, ki bi zani-male našo javnost. Za infor-macije in prijave pišite tajniku "Preradovića": Zlatko Kerhin, 3764 Harrison St., Gary, Ind.

V nadi, da se bodo pevski zbori našemu vabilu številno odzvali, jim kličemo, Dobro došli!

Za Hrvatsko pevsko društvo "Preradović", Juraj Bubai, predsednik; Zlatko Kerhin, tajnik.

ANTON ZORNIK

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
 Peči in pralni stroji naša posebnost.
 Tel. Irwin 2102-R 2.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

Kavarno MERKUR

3551 W. 26th St.
 Chicago, Ill.

(V bližini urada SNPJ in Proletarca).

FINA KUHNJA IN
 POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

"NEW LEADER"

angleški socialistični tednik

Izhaja v New Yorku. Naročni-na \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški so-cialistični list v Ameriki. Mno-go slovenskih delavcev ga čita. Naročite si ga tudi vi! Naro-čnino zanj sprejema "Proletarec"

MARTIN BARETINCIC

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street
 Tel. 1475. JOHNSTOWN, Pa.

Dr. John J. Zavertnik

ZDRAVNIK IN KIRURG
 Urad, 3724 West 26th St.
 Stan 2225 S. Ridgeway Ave.,
 Chicago, Ill.

Tel. na domu Crawford 8440,
 v uradu Crawford 2212-2213.
 Uraduje od 2. do 4. pop., in 6.
 do 8. zvečer izvenredni arode in
 nedelje.

DR. OTIS M. WALTER

ZRAVNIK IN KIRURG
 4002 W. 26th St.,
 CHICAGO, ILL.

Uradne ure v uradu od 2. do 4.
 popoldne in od 6. do
 7:30 zvečer.
 TEL.: LAWNDALE 4872.
 V FRANCES WILLARD
 BOLNIŠNICI
 od 9. do 10. dopoldan ob torkih,
 četrkih in sobotah.

Victor Navinshek

331 Greeve Street,
 CONEMAUGH, PA.

Trgovina društvenih potreb-ščin kot regalji, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd. Moja posebnost je izdelovan-je lepih svilenih zastav, sloven-skih, hrvatskih in ameriških, po zelo zmernih cenah. Zaloga godbenih instrumen-tov vse vrste, ter finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov. Moje geslo je: Zmerne cene in točna postrežba. Pišite po moj veliki cenik. Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna na-ročila se toplo priporočam.

POTOM BRZOJAVA!

PROLETAREC

Li t za interese delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanske Delavske Tiskovne Družbe, Chicago, Ill.

Glasilo Ju goslovanske Socialistične Zveze

ČLANSKINA za Zedinjene države in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00 — Inostranstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za pričetek v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906

Editor: Frank Zaits
Business Manager: Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Četrti julij v New Orleansu in drugje

"Ze dolgo ni bilo na praznik ameriške neodvisnosti toliko streljanja kakor to leto," so poročali listi dne 5. julija. Streljalo se je že več dni poprej. Krogi, ki se pečejo s statistiki, cenijo, da se je potrošilo za slavljenje letošnjega 4. julija okrog petinsedemdeset milijonov dolarjev, največ za razna streliva, bengalični ogenj, rakete, za aranžiranje parad itd.

To niso edini stroški. Precej je bilo pri streljanju ubitih in stotine ranjenih. Marsikdo je izgubil v eksplozijah prste, roko, nogo, eno ali obe oči. Pri tolikem streljanju so nesreče neizogibne.

Na shajališčih paradižnikov so govorili župani, guberniji, senatorji in drugi visoki uradniki o Deklaraciji neodvisnosti, o revoluciji, ki je izvedla točitev trinaestih kolonij od britanskega imperija ter dala podlago za ustanovitev republike v Severni Ameriki. Deklaracija neodvisnosti je dokument revolucije. Ako bi revolucija podlegla, bi dotičniki, ki so jo pisali in podpisali, bili proglašeni za veleizdajnike, bili bi obsojeni po prekem sodu in usmrtni. Ker pa je bila zmogovita, so očetje Deklaracije neodvisnosti slavljani, če ne drugače, vsaj vsakega 4. julija.

Visoki gospodje, ki danes hvalijo naše revolucionarne očete, so mnogi, da je revolucija v kakršni obliki za to deželo od tedaj konec. Tudi o vsebini Deklaracije neodvisnosti ne govorijo mnogo. Preveč so v nji naglašane pravice človeka. Ljudje, ki danes vladajo Zedinjene države, so po duhu in dejanjih toliko oddaljeni od revolucije, ki je zapopadana v Deklaraciji neodvisnosti, kot je bila tedaj angleška vlada s svojim kraljem. Hvalijo jo, ker je to tradicija, ker tako zahteva zgodovina te dežele, toda ko hitro se pojavi kje gibanje, ki stremi doseči človeške pravice kot so zapopadane v Deklaraciji in ustavi, je takoj proglašeno za "nebojhalno". Marsikdo, ki je čital Deklaracijo in poglavlje Ustave, npr. stavkarjem, je bil pretiran.

Cetrtga julija se je mnogo streljalo tudi v New Orleansu. Nekoliko v praznovanje praznika neodvisnosti, še več pa na uslužbenec električne cestne železnice, ki so na stavki. Kompanija je dobila iz drugih mest profesionalne stavkokaze, da bi vozili njene kare, in jim preskrbeli oboroženo protekcijo. Delavci so na provokacije odgovorili z navalom na skebe in kare, katere so operirali. Čuvaji so streljali. Policija je oddajala salve parkrat v zrak, potem v množico. V Kansasu, ki je nasel, so padali policijski količki po glavah delavcev vse križem. Mnogo je bilo poškodovanih in nekaj ustreljenih.

Deklaracija, ki naglašala človeške pravice, enakopravnost pred justico itd., je dokument, o katerem govorijo oblastniki spoštljivo in z dramatičnimi gestami, potem pa, če delavci zahtevajo nekaj človeških pravic, in ena teh je pravica do upravičenega kosa kruha, pa pošljejo nanje privatne četve. Ako te ne zadostujejo, pozovejo mestno in državno policijo, šerifa in njegove deputije, in končno še milico. Tisoče in tisoče ameriških delavcev se je že seznanilo s to proceduro. Premogarji v prošli stavki in v prejšnjih, tekstilni delavci v letošnji in prejšnjih stavkah—sicer pa je to znano vsakemu in ni potrebno naštevati.

Deklaracija neodvisnosti bo imela za ljudstvo praktičen pomen, kadar bo izročilo vlado svojim ljudem in odslovilo zastopnike trustjanizma, kateremu je edini cilj profit.

Nekaj za prebavo

Kaj bi n. pr. rekli o človeku, ako bi: —prodajal sukno in vseh vrst obleko, pa bi bil pri tem gol;

—če bi gradil hiše z desetimi, dvajsetimi in tridesetimi nadstropji, pa bi hodil spat v brlogu podobno bajto;

—če bi gradil železnice, elegantne kupeje in pripravil ves komfort za potovanje in turizmo, pa bi hodil po ure daleč peš na delo in iz dela, in mnogokrat trempal po tisoč in več milj, v druge kraje;

—če bi izgovarjal čevlje po najnovejših modah in iz najboljšega usnja, pa bi hodil bos ali pa v razdrpanih čevljih;

—če bi spravljaj v potu svojega obraza na dan premo, pa bi moral sedeti pri nezakurjeni peči in s svojo družino prežebati;

—če bi gradil lepe makadamske ceste, po katerih vozijo elegantni avtomobili, kopal zlato, srebro, bakreno in železno rudo, iz katere bi izdeloval dragocene posode, ornamente in druge reči, ki krasijo dom, sam pa bi hodil po grapavi poti in imel v svojem stanovanju najprimitivnejše orodje;

skratka: če bi skupljaj bogastva, iz katerega je mogoče ustvarjati kulturo, znanje o zdravstvu, o geologiji, o biologiji, o astronomiji itd., sam pa bi moral tavati v nekulturi in neznanju, v bedi in trpljenju?

Kaj bi rekli takemu človeku, ljudje moji? Morda bi rekli, da v njegovih možganih ni nekaj prav, in da ga je treba zdravniško preiskati. In vendar je danes po večini tako, da tisti, ki vse to ustvarjajo in pripravljajo—nimajo teh reči. Zakaj je tako? Zato, ker živimo v sistemu družbe, ki to dopušča. Če hočemo da bo drugače, če hočemo, da bo dobil vsak delavec, vsak producent, ki proizvađa duševno ali telesno, svoj produkt, moramo gledati, da se uresniči socializem—sistem, ki bo odpravil narobe svet, ki bo odpravil privatno lastništvo vseh tistih sredstev, ki so za eksistenco velike množice ljudstva potrebne.

Lemontski katoliški shod

Slovenski klerikanci so imeli v Lemontu "vseslovenski katoliški shod". Bil je lep organizirana komedija z vsemi svojstvi paganskih ceremonij krščanskega srednjega veka. Otvorila ga je v soboto 6. julija procesija s svečkami iz cerkve na hrib v Lemontu. Procesije s svečkami so obstale paganismu in edino ljudje z znanjem kakršno je priznava v državi Tennessee so še sposobni hliniti pobožno svete obraze ter korakati po hribskih s svečkami, kardinaleci in sohami. Glavni namen ceremonij je bil pač denar. Lemont ga rabi, "klerikalni listi žele naročnikov in fajnštriki po farah več "navdušenega katoličanstva", ki se ne bo upiralo kuverticam.

Sklicatelj shoda so povabili illinoiskega gubernerja, nekaj županov, poslancev, jugoslovanskega konzula, poslanika Pitamica in več drugih, da bi govorili na njihovem shodu. Nekateri so se odzvali, v sporu shoda pa so naznanjali, da bodo govorili vsi. "Vseslovenski" katoliški shod v Lemontu je bil shod teme, nazadnjaštva in vraž. Sklicateljji so ga priredili radi svojega biznisa. Ljubimkali so z vladajočo gospodo, se ji klanjali ter ji obljubovali svojo udanost. Obetaljo so nezlojivo zvestobo Zedinjenim državam, udanost svetemu očetu, neomajeno ljubezen stari domovini ter prijateljstvo njenemu kralju. Slovenski klerikanci v Ameriki, kot klerikanci sploh, so pripravljeno dvoriti komurkoli, ako jim nese. Priklonijo se vsakemu denarnemu gospodu in vsakemu politiku, ki je udeležen v katerikoli drugi koruptivni mašini, če pričakujejo, da se s tem dvignejo v oči svojih oboževalcev, češ, glejte, dragi verni Slovenci, kako z visokimi in mogočnimi gospodi imamo znanje! V nagrado obljubijo koruptnim službom kapitalizma glasove vernikov, kar jim je sprot poplačano s koncesijami v eni ali drugi obliki.

Kdor je mogel in hotel, je ob tej priliki dal lahko v Lemontu, pa tudi v Jolietu in pri sv. Stefana za maše. Najbolj so tržili z njimi v Lemontu. Razen teh so bili na prodaj v velikih množinah razni znaki, nabožne knjige, katoliški listi, podobne in podobice, sohe itd.

Gospodje duhovniki so v svojih govorih grmeli v svetem ognju, svarili so verni narod pred pogubnostjo nevere in mlačnosti in napovedovali sveto vojno "proti vsem zavajalcem Slovencev in proti brezverskim listom." Pazite se svojih sovražnikov, so jim zašepetali. Sovražniki so, seveda "rdečkarji", ki preže kakor hijene za vsakim vogalom in vsakim grmom ter čakajo, koga bi požrli. Tudi na shodu jih je bilo nekaj, a niso storili skode, kajti preveč je bilo blagoslovov, ki so jih odganjali kakor se odganja "hudobne duhove."

V programu svojih priredb 7. julija so imeli za lemontski poglavje označeno, da bo govoril "Mr. Plemelj iz Rock Springs o predmetu 'Delavstvo in vera'. Kako lepo je, da se zanimajo "tudi" za delavstvo. Da, celo proti "brezvernim" kapitalistom izrečejo kakor tiho besedo, ki je pomešana z obsojanjem in zgranzanjem ter s tolažbo, da bo božja previdnost s pomočjo svete matere cerkve vse tako uredila, da bo prav za vse. Največ se cerkev seveda zanima za delavce s stališča kuvertice.

Franciskan dr. Hugo Bren je bil v programu istega dne označen za sklepne govornika, njegov predmet pa je bil, "Kaj mi je Marija na Brezjah naročila". Povrnil se je iz starega kraja, kamor ga je pred par leti pregнал njegov tekmeč in duhovni brat Kazimir Zakrajšek. Predno je odstopal, je šel še enkrat pred oltar Marije na Brezjah in jo milo prosil za sporočilo ameriškim Slovincem. In Marija ga je uslišala ter mu narekovala svojo poslanico.

Slovenski duhovni v Ameriki so za svoje verne dobri in uspešni blufarji. Natvezijo jim lahko vsakojake pravilice za čisto resnico, poslužujejo se paganzizma in "shodov za pojačanje katoliške ideje", nevedni ljudje pa jim verjamejo, dajejo za maše, polnjo kuvertice, kupujejo sohe, molitvenike, svete podobice, svetinje, škupulirje, razpela, žegnano vodo in še mnogo drugega, kar pomaga prazniti žepne glave. "Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo..."

KNJIŽEVNE NOVOSTI NA SLOVENSKEM

Poročilo iz Ljubljane o novoizšlih knjigah, knjižnih maticah in drugem

(Piše X. X.)

Književna produkcija se je pri nas zadnje mesece precej razmahnila. Ta razmah je pripisati predvsem dobro organiziranim knjižnim maticam, ki nudijo svojim članom za majhne zneske po štiri ali pet knjig na leto. Privatnih založnikov je bore malo, njihova izdavanja so sila redka. Največ knjig pošljejo med ljudstvo matice, ki imajo vse kupeje svojih knjig organizirane ter jim je s tem zagotovljeno ne le, da natisnejo knjige, ampak da jih tudi spravijo med ljudi. Te matice razpolagajo z gotovo množico svojih stalnih odjemalcev, dočim privatni založniki najprej izdajo knjigo in šele potem iščejo, čakajo kupcev. Našim ljudem pa je treba knjigo prineesti tako rekoč v roke; le gotovo število ljudi je, ki se zanimajo, kaj vse izide, in ki stopijo v knjižarno. Književne matice so zaenkrat najjačje izdajateljice slovenske knjige.

Najstarejša matica je pač Mohorjeva družba, ki ima sedaj svoj sedež s knjižarno in tiskarno v Celju. Ta družba ima največ rednih članov in izdaja vsako leto koledar, dve poučni knjigi (Zivljenje svetnikov in podobne reči) in eno leposlovno. Letos je izdala v Slovenskih večernicah Narta Velikonje povest "Višarska polena". Izdaja tudi svoj mesečnik, družinski list "Mladika", ki ga urejuje urednik vseh družinskih publikacij pisatelj Finžgar.

Demokratska založba Tiskovne zadruge je pred leti ustanovila podobno družbo z imenom "Vodnikova družba", ki si je v par letih pridobila precejšen krog naročnikov. Kot Mohorjeva družba izdaja tudi ta družba vsako leto koledar, eno poučno in dve leposlovni, s katerimi pa doslej ni imela srečne roke. Za letos je izdala n. pr. Lovro Matičiča "Na mrtvi straži" (povest iz časov turških vpadov) in Govekarjevo povest "Olgo". Obe deli sta pod povprečnostjo in ju je kritika odklonila s popolno pravico. Za drugo leto izda povest enega glavnih "Zvonovih" novelistov, Juša Kozaka povest "Blatni grad".

Kulturna delavska organizacija "Svoboda" je skupno s Strokovno komisijo osnovala nekako delavsko književno družbo "Cankarjevo družbo", ki bo svoje prve knjige izdala za leto 1930. V programu ima, izdajati za svoje člane vsako leto po štiri knjige, kakor jih izdajata Mohorjeva in Vodnikova družba. Poleg koledarja in ene poučne knjige bo izdajala vsako leto po dve leposlovni knjigi. Za letos so bile po koledarju prvotno na programu izdaje sledečih knjig: Zgodovina svetovnega delavskega gibanja, ki jo je spisal nemški marksist Maks Baer, roman nekega ruskega sodobnega pisatelja "Ena in štirideset" ter izvirno slovensko povest, ki še ni določena. Radi izjemnih razmer, kakršne vladajo pri nas, pa bo družba izdala druge knjige, ker bi bilo možno, da bi te knjige oblast zapolnila. Tako za enkrat še ni nič sigurnega, kakšne knjige bo družba izdala.

Slovenska matica je nedavno izdala svoje letošnje publikacije. Za 50 dinarjev letne članarine dobi vsak član 4 knjige, in sicer dve znanstveni in dve leposlovni. Letos je izdala nadaljevanje Izidorja Cankarja obširne razprave o Zgodovini likovne umetnosti ter prvi snopci "Zgodovine slovenskega slovstva" izpod peresa univerzitetnega profesorja dr. Kidriča. Ti dve izdaji sta za nas silno važni, saj pogrešamo že od nekdaj znanstveno obdelane zgodovine slovenske literature. In naš znanstvenik, prešerno slovec dr. Kidrič bo to nalogo brez dvoma izvršil z odliko. Prav tako je Cankarjeva zgodovina likovne umetnosti prva knjiga te vrste pri nas. Kot leposlovni del je Slovenska matica izdala za letos roman

Franceta Bevka "V zablodah" in prvi del velikega romana poljskega romanopisca Reymonta "Kmetje" za katero je dobil pisatelj Noblovo nagrado. Delo prevaja dr. Glonar. Niso to vse matice, ki imajo organiziran svoj knjižni trg. Je še nekaj slšnih družb, ki pomorejo propehu slovenske knjige.

Izmed privatnih založb je najagilnejša Tiskovna zadruza, ki je zadržno organizirana. Izdala je v zadnjem času mnogo zelo dragocenih knjig. Tako je za petdesetletnico pesnika Zupanciča izdala "Zupancičev zbornik", pred dnevi pa je izdala v proslavo 60-letnice našega mojstra slikarja Jakopiča "Jakopičev zbornik". Oba zbornika je uredil urednik "Ljubljanskega zvona" Fran Albrecht. Jakopičev zbornik je knjiga, kakor jih slovenska literatura premore le malo. Tako bogata po vsebini kakor lepa po opremi. V zborniku so zastopani z razpravami dr. Izidor Cankar (Jakopičeve skrivnosti), dr. Mesenel (Jakopič in slovenska likovna umetnost, Ferdo Kozak priobčuje svoje razgovore z mojstrom Jakopičem, v katerih nam Jakopič odkriva svoje poglede na umetnost in življenje. Juš Kozak priobčuje tri ocene prvih Jakopičevih razstav na Dunaju in v Beogradu. Jakopič in njegovi tovariši-slikarji, so nastopili v istem času, ko je stopala na plan slovstvena generacija Cankar-Kette-Murn-Zupancič. Ko je Jakopič s tovariši razstavljaj na Dunaju, sta napisala Cankar in Zupancič svoje misli o teh slikarjih. Ta dva sestavka priobčuje Juš Kozak v zborniku in ta dva sestavka pričata, kakšna strnjnost in homogenost je vladala med tvorinimi duhovi te generacije ob njenem nastopu, dasi se med sabo niso poznali. Jakopič sam je napisal dva sestavka: v prvem napoveduje svoje spomine, v drugem pa se spominja onih svojih tovarišev, ki so z njim vred nastopili in pomagali do priznanja slovenske likovne umetnosti in ki jih sedaj povečini ni več med živimi. Zbornik krase r: produkcije šestorice slik v barvastem in četvorice slik v navadnem bakrotisku. Dodani so zborniku seznam vseh Jakopičevih slik in spisov.

Po svoji opremi pa je zbornik najokusnejše izdelana knjiga pri nas. Opremo je oskrbel ing. arh. Omahen. Ta knjiga predstavlja (v svoji opremi) višek prizadevanja slovenskega založništva v zadnjem letu, da opremijo knjige kar najbolj okusno. Zadnje leto polagajo naši knjigotržci mnogo na zunanost knjige, ki je bila pri nas doslej precej zanemarjena.

Tako je prvo stremiljenje pokazala zasebna založba "Svet", ki je izdala ob stoletnici "Tolstojev rojstva njegov roman "Ana Karenina" v dveh delih v kaseti. Izdani sta bili dve izdaji: platno in usnje. Drugo knjigo, ki jo je izdala založba "Svet" je bila pred mesecem izišli zbornik najznanejših Zupancičevih pesmi pod naslovom "Naša beseda". V tej zbirki, (ki ima svoj pomen v dejstvu, da je to gotovo za dlje časa zadnja Zupancičeva zbirka) je zbral Fran Albrecht najboljše Zupancičeve pesmi, kakor tudi pesmi, ki še niso bile v knjižni obliki objavljene (tako odlomki nedokončanega "Jerale", dramska pesnitev "Noč na verne duše", epigrama). Izdaje so bile štiri: v usnju s kaseto, v platnu s kaseto, v polplatnu in broširana. Izdaja pa je silno draga (usnje 200 Din, platno 120), za naše razmere vsekakor predraga. Knjige s tako ceno vplivajo slabo na cene na knjižnem trgu, ki so pri nas sicer še precej zmerne.

Tiskovna zadruza kakor tudi založba "Svet" (ki je izdala doslej le tri knjige!) si pomagajo pri razpečavanju teh svojih knjig s subskripcijo na ob-

roke. To je zanje edina pot uspešne prodaje teh knjig. Kdor se subskribira, dobi knjigo ceneje in plačuje lahko na obroke. Tako dobijo te založbe naročnike-subskribente in je tako vsaj deloma organizirana razprodaja. "Jakopičev zbornik" stane za subskribente v platno vezan 100 Din, dočim stane v knjigarnah 140 Din (broš. 110). Založba "Svet" bo izdala v kratkem Dostojevskega najboljši roman "Bratje Karamazovi" v dveh delih (platno s kaseto) in velja za subskribente 200 Din.

Knjižne družbe in subskripcija—to dvoje in reklama so za zdaj najboljše orožje slovenskega knjigotrštva.

Kot novost moramo zabeležiti izdajo slikarja Maleša. V knjižni obliki je izdal svoje perorisbe pod naslovom "Rdeče lučke ali Riše o ljubezni". Je to prva slična izdaja pri nas. Založil jo je slikar sam.

Izmed ostalih izdaj naj predvsem omenimo izdajo Pregljevih zbranih spisov (3. zvezek) in deveti zvezek Zbranih spisov Ivana Cankarja. Zadnje izdaja Nova založba, ki je izdala pred mesecem tudi dr. Vurnikovo razpravo Uvod v glasbo, I. del. Prva tovrstna knjiga pri nas.

Tako je pri nas zadnje čase precej živahno knjižno delo. Zal, da je malo novega, izvirnega, mladega.

Ne moremo zaključiti tega bežnega pregleda, ne da bi se spomnili druge obletnice smrti mladega pesnika Srečka Kosoveca, ki je 27. maja 1926 umrl na Krasu, star jedva 23 let. Izmed povojne generacije je bil on najtalentiranejši mladih pesnikov. V slutnji svoje zgodnje smrti, je naravnost hitel živeti in s podvojenjo silo hlastal po življenju in ustvarjal dovršene umetnine. Bil je lirik svojega domačega Krasa, borec proti hlapčevstvu Slovencev. Rodom iz Sežane na Krasu (rojen 1904) je obiskoval realko in univerzo v Ljubljani. Literarno se je začel udejstvovati že na realki, kjer je urejeval dijaški list "Kres", kamor je pisal tudi svoje prve pesmi. Kesneje je sodeloval pri mnogih slovenskih revijah in časopisih, urejeval literarno glasilo mladih, "Mladino", dokler ga ni ugrabila smrt. Več njegovih pesmi je izšlo že v nemškem in srbskem prevodu, iz njegove zapuščine pa so njegovi prijatelji izdali zbirko "Pesmi". (Ima jo knjigarna Proletarca; stane 75c). On je bil tudi tisti, ki je prvi spoznal, da ni le potreba nove literature, ampak tudi nove publike. Šel je s svo-

imi tovariši v Zagorje, kjer je imel predavanje o umetnosti in proletariatu ter recitacije svojih pesmi. Preden pa je utegnil obiskati še ostale revirje, ga je bolezen prisilila v posteljo. Cutil se je močno vezanega z delavstvom, v njem je bila močna revolucionarna volja, priti med množice. Ze v šestem razredu realke je napisal med drugim pesem "Proletarec" ter jo objavil v dijaškem listu. Ze ta pesem daje slutiti poznejšega Kosoveca, ki smo ga izgubili preden nam je razdal vse svoje.

Konvencija učiteljev za socialno zakonodajo

Na konvenciji ameriške učiteljske federacije, ki jo tvorijo učitelji in učiteljice, je bilo na seji dne 5. julija sklenjeno, da Federacija obsoja propagando trsta elektraren in plinaren proti javnemu lastništvu utilitacijskih naprav. Izrekla se je proti militarizmu, za pristop Zed. držav v Ligo narodov, za mednarodno razsodišče, in za socialno zakonodajo v tej deželi, ki bi vključevala starostno pokojnino ter podpore v boleznih, brezposelnosti itd.

Glede plač za učitelje je konvencija sklenila, da bi moral vsak učitelj ali učiteljica ob vstopu v službo prejemati najmanj \$2,000 plače na leto, potem pa se bi morala zviševati po razmerah in delu. Sedaj prejemajo nekateri učitelji, oziroma učiteljice samo \$500 ali \$600 na leto, kar je premalo in v škodo ne le učiteljicam, ampak ameriškemu šolstvu.

Letni dohodki te dežele znašajo 90 milijard dolarjev, pravi ena resolucija, v kateri se propagira take plače učiteljem, ki bi jim omogočile živeti dostojno. Od teh 90 milijard se porabi samo 2½ % za izobrazbo ljudstva, to je, za šolstvo, medtem ko se porabi 8 % v boju oblasti proti zločinstvom, 22 % za luksuz itd. Konvencija je sprejela tudi resolucijo, s katero obsoja poskuse privatnih interesov izrabljati ljudske šole v propagandi proti javni kontroli obratov, posebno proti javnemu lastništvu.

44 RUDARJEV V VODI POD MORJEM.

V Afriki, Aziji, v Ameriki ali kjerkoli, je rudar izpostavljen enakim nevarnostim za življenje. Na japonskem otoku Matsushima je premočnik, ki preživlja precejšnje število ljudi. Nekateri njegovi rovi segajo pod morje. V enemu teh je dne 25. junija ostalo 44 rudarjev. Pritisk morja je stisnil stene in jim zaprl izhod. Voda je skoro gotovo prišla tudi v njihove prostore, pravi poročilo, in rešitev je bila izključena.

Kratka vest nekaj vrstic je zadostovala za to nezgodo, če pa bi bilo tisti čas v rovu npr. pet ali več milijonarjev, bi tudi reševanje ne bilo tako nemogoče, kakor je bilo v tem slučaju.

Huše šele pride

Socialni ideali

Predaval IVAN MOLEK

v klubu šte. 114 J. S. Z. v Detroitu, Michigan,
12. januarja in v klubu šte. 1 J. S. Z. v
Chicago, Illinois, dne 25. januarja, 1929.

Francis Bacon.

Renesansa je zelo oživela Angleže. Cela vrsta angleških ženin se je začela kosati med seboj in s Francozi ter Italijani v znanosti, filozofiji in reformah. Eden teh, Francis Bacon, ki ga je najbrž navdihnil Mor, je tudi sanjal o idealni človeški družbi. Spisal je knjigo "The New Atlantis", ki bazira na Platonu "izgubljenem kontinentu" nekje v Atlantiku, toda z drugimi besedami je bila to Anglija.

Bacon je bil v tistih časih še najbolj moderen in praktičen. Imel je silno vero v znanost, ki lahko ustvari največja bogastva. Zato je postavil idejo, da znanstveno organizirana država lahko v kratkem času producira toliko bogastva, da bodo vsi ljudje imeli vsega zadosti in čim se to doseže, čim izgine beda, izginejo tudi vsa druga socialna zla. Centralna ustanova njegove dežele "Nove Atlantide" je univerza modrosti, ne pa politična zbornica.

Univerza pošlje vsakih par let poslanece po vsem svetu, da zbirajo nove ideje in primerjajo domače zavode s tujimi. Na ta način se znanost vsega sveta kmalu osredotoči v njegovi deželi in tako napreduje, da kemiki delajo nove kovine, zgrajene so velike hladilnice, v katerih je vsakič živelo celo leto, ne da bi se pokvaril, iznajdeni so vozovi, ki tečejo brez konj, čolni, ki plavajo pod vodo in stroji, ki letajo po zraku; znanstveniki ustvarijo nove cvetlice in nov sadež in preženejo vse bolezni. V "Novi Atlantidi" so miljo visoki stolpi za vremenska opazovanja in posebna šola za treniranje takih modričarov, ki poznajo vse trike mazačev in šarlatanov, katere potem sproti razkrinkavaj, da morajo izginiti vse sleparije iz dežele. V deželi je perfektna svoboda in pravica za vse ljudi. Edina naloga vlade je, da ljudstvo živi v blagostanju in po tej nalogi se meri zmoglost vseh oblastnikov.—Bacon ni hotel, da bi se ženin in nevesta razlagala drug drugemu pred poroko—to se mu je zdelo preobato in neokusno—dovolil pa je v svoji "Novi Atlantidi" posebno, zaprto kopalnico, v katerem se kopajo mladi ljudje, zaročenci, seveda ločeno, toda ženinova zaupna prijateljica se koplje z nevesto in potem pove ženin, kaj je videla na njej—na drugi strani pa župnik neveste, ki se gre kopat z ženinom, poduči nevesto o vrlih ali nedostatkih ženinov.

Bacon je bil interesanten—kakor vidite—ker je že takrat videl v duhu naše moderne tehnike iznajdbe: "vozove brez konj", podvodne čolne, letala, transmuciacijo kovin, uničenje kužnih bolezni itd.

Kasnejši utopisti.

Za časa revolucije na Angleškem, ko so kralju odsekali glavo in je zavlada Cromwell, je bilo utopikov kot gob po dežju, ki so vsak po svoje reševali socialno vprašanje.

POJMI O LASTNINI

(Konec).

Toda kapitalizem se niti v sanjah ne misli vračati v tisti primitivni komunizem divjakov, ki je bil primeren tedanjim časom in tedanjim razmeram, ki pa nikakor ne more ustrežati sedanjemu razvitejšemu in kulturnejšemu človeku. Divjak ni potreboval mnogo sebnosti, današnji človek pa ima obilnejše in vse bolj komplicirane potrebe in ne more živeti na način divjaka, č neče sam postati zopet divjak, kamor ga pa socializem pač ne vodi.

Absolutni komunizem bi bil človeku naših dni neznesen, ker je v njem razvit čut osebne svobode, popoln komunizem bi ga pa glede na vsako malenkost naredil odvisnega. Tako se v kulturni družbi ne more urediti življenje, kakor na Korolinskih otokih, kjer gre do maha divjak brez vsega na potovanje, pa stopi, če je lačen, v prvo kočjo, se najde, pa odide brezskrbno dalje, ko si je bil vzel, kar mu gre po pravici. Plutarh pripoveduje, da je Likurg, kateremu so Spartanci pripisovali vse svoje uredbe, prepovedal zapirati hišna vrata, ker je moralo biti vsakomur prosto stopiti v hišo, bodisi tudi v odnositni lastnik, pa si vzeti jedil in drugih predmetov, ki jih je potreboval.

O Indijancih pripoveduje Hockeveler, ki je živel petnajst let med njimi in govoril njihov jezik v "History, Manners and Customs of Indian Nations, who once inhabited Pennsylvania and the Neighboring States": "Indijanci mislijo, da je Veliki Duh ustvaril zemljo

Naj omenim le nekega Jamea Harringtona, ki je pod naslovom "Oceana" naslikal svojo idealno deželo, v kateri volijo vladarja vsaka tri leta in vladar mora biti intelektualni aristokrat. Harrington je na papirju izvedel tudi ekonomsko rekonstrukcijo. Vsa veleposredstva, ki so bila takrat vir bogastva in politične moči, je siloma razdelil med prebivalce tako, da ni smel nihče imeti več kot \$15,000 premoženja.

V dobrih sto letih (1676-1760) je bilo v Angliji in Franciji spisanih okrog petdeset idealističnih načrtov in svrhov, da bodo "vsi ljudje srečni". Nemci so prispevali dva v 17. stoletju in druga dva v osemnajstem. Pridružila se je tudi Skandinavija in celo v despotični Italiji in Španiji, kjer so divjale verske vojne in kjer je inkvizicija davila ljudi, je bilo storjenih nekaj poskusov idealiziranja o izboljšanju človeštva. Najbolj plodoviti v tem oziru so bili Angleži in Francozi. Rusija ni prispevala ničesar do tega stoletja.

Vsi ti izbruhi utopij so bili znamenja nove dobe, ki je prišla z renesanso. Ljudje so polagoma spoznali, da sodnjega dneva najbrž ne bo še tako hitro in zato je treba izboljšati človeku življenje. Obenem je znanost s svojimi takratnimi skromnimi začetki začela imati vero v tradicionalno srednjeveško vsevednost cerkvenih krogov. Ljudem—izobraženim seveda—se je zasukalo, da cerkev nima monopola na vse resnice. Potrditev za ta dvom so videli v cerkveni revoluciji ali reformaciji, ko so cele dežele odpadle od rimske cerkve in ko so celih sto let divjali krvavi verski boji po srednji in severozapadni Evropi.

Zanimivo je to, da so skoro brez izjeme vsi utopisti v svojih idealnih slikah zavrgli dedno monarhijo, despotično vero in neomejeno bogastvo posameznika. Vsi so zahtevali, da ljudstvo voli vladarja, da mora biti svoboda vesti in da se zemlja, ki je bila takrat glavni vir blagostanja, tako razdeli, da bo vsak človek lahko užival materialne dobrnote. Vsi so čutili, da splošnega blagostanja ne more biti, dokler so siromaki in berači na svetu, dokler je vojna in dokler neovirano razsajajo kužne bolezni.

Razume se, da so vsi ti načrti naleteli na hud odpor cerkvenih in političnih oblasti. Velika večina piscev takih utopij je umrla v ječah ali na morišču, ostali so pa pobegnili kamorkoli. Ali njihove ideje niso umrle z njimi. Šle so med ljudi in dobivale pristaše. Nezačuden je bilo vedno več. Čim bolj je naraščal konflikt med znanostjo in cerkvijo tem več je bilo skeptikov, ki so iskali rešitve iz zmot in zablod drugje. Nova odkritja in iznajdbe, razmah prekomorske trgovine in prvi pojavi industrij so na drugi strani rušili stari fevdalni gospodarski red. Vse to je pomagalo nezadovoljnim množicam, ki so silovito rastle.

(Dalje prihodnjič.)

čudno, da naj bi kdo imel več kakor drugi in da naj bi bil ti, ki ima največ, bolj spoštovan, kakor tisti, ki ima najmanj. Med sabo se ne pripravijo in ne bojujejo: drug drugemu ne ropajo in ne govore slabo drug o drugem.

Kdor veruje v razvoj, ne more verovati v večnost lastnine. Kdor veruje v sveto pismo, mora verjeti v prvotni komunizem, zakaj Jehova je ustvaril Adama in Evo, pa ni raja razdelil med njima, ampak vse je dal skupno obema in naravno tudi njih potomcem. Tega mnenja so bili tudi razni cerkveni očetje, ki so naravnost imenovali bogatine roparje in tatove.

Mojzesa in prerokov ne moremo smatrati v takih vprašanjih za avtoritete. Toda znanost, ki je nepristransko, le namenom, da najde resnico, posvetila v preteklost, nam potrjuje vseskozi, da so prvi ljudje živel v tisočletja živeli v komunizmu. Od te stopnje p do današnjega kapitalizma drži dolga pot razvoja, na kateri so bile številne postaje. Oblike lastnine so se prav tako pogostoma izpreminjale, kakor način dela, kakor delovna sredstva, kakor politične in socialne oblike.

Oblika socialistične lastnine je še razmeroma mlada, da ne sega niti izraz "kapital" sam dalje, kakor v osemnajsto stoletje. Beseda je sicer latinska, toda v stari latinščini in grščini ni bilo nje ekvivalentnega izraza. V slovarju "dictionnaire de Mots Nouveaux" (Slovar novih besed), ki je bil izdan leta 1802, se je zdelo sestavljalcu Sebastien Mercier potrebo uvrstiti besedo "capitaliste", katero je razlagal naslednje:

"Ta beseda je skraj neznana izven Pariza. Označuje monstrum bogastva, človeka, čigar srce je iz železa in ki nima čustev razun kovinskih. Govori z njim o zemljiškem davku, pa se ti smeje; zemlje nima niti za ped, kako naj bi ga obdavčilo? Kakor Arabi v puščavi, kadar so oplenili karavano, prikopljejo njeno zlato pred drugimi roparji, so kapitalisti poskrili naš denar."

Z večnostjo kapitalizma, čegledamo v preteklost, ni torej nič. Kar pa v preteklosti ni bilo večno, nima in ne more imeti upanja, da bo večno v bodočnosti. To uči socializem, ki obenem raziskuje, kaj mu more slediti.

Že v sedanjih družbi ni privatna lastnina edina oblika lastnine. Tupatam se je še iz davnine ohranilo več ali manj skupne lastnine, na primer občinski pašniki, občinski in deželni gozdovi; tupatam so še ostanki zadrug, kakor ruski "mir". Ali tudi razen tega imamo skupno lastnino, ki je nastala v modernih razmerah. Javne ceste in pota, vode, delavnice za denar, državne železnice, mestne knjižnice, in muzeji in galerije, narodni parki, razne industrije itd. predstavljajo veliko množico skupne lastnine, ki bi utemeljevala njeno svetost. In pred našimi očmi se menja oblike lastnine neprenehoma. Države ujavajo monopole, ki jih pridružujejo same sebi, večinoma iz fiskalnih razlogov; zdaj gradi država sama kakšno železnico in jo upravlja, zdaj prevzame katero iz privatnih rok. Včas nakupi kakšno mesto zemljišč in goji na njih živino, producira mleko in sadi železnjavo. Naravnost velikanske so bile izpremembe med vojno in tudi po vojni.

Ne le da ni bila lastnina v preteklosti nič stalnega, tudi danes ni stalna, in kar propagira socializem, ni pravzaprav nič drugega, kakor da se spravi neizogibne izpremembe v razumen in metodičen sistem. Nikakor ne gre socializem za tem, da bi se obnovila preteklost, ampak za tem, da se prilagodimo potrebam in zahtevam sedanjosti in bodočnosti. Nobenemu resničnemu socialisti se ne sanja o obnovitvi primitivnega komunizma in odpravi privatne lastnine. V resnici gre le za to, da se razširi skupna last in da se to, kar naj bo skupno, na najboljši način upravlja v prid skupnosti. Socializem propagira le skupno last produktivnih sredstev in kar sledi logično iz tega—aparata distribucije. Začetke take skupne lastnine imamo že v sedanjih družbi, kakor smo omenili, le da ti začetki ne zadostujejo za uspešno gospodarstvo. Ker pa te tako skupno produkcija, postane privatna last, čim pride v roke opravičeniemu producentu. Tako si socialisti ne zamišljajo družbe, da bi bil vsak njen član podoben voljaku, ki dobiva hlače in kapo iz kompanijskega skladišča, pr jih mora eventualno vrniti, in iti na raport prosit za nove podplate, če se mu rastrgajo.

Socialistično urejena industrija mora producirati toliko, da dobi vsak član družbe, vse, kar potrebuje kulturn človek za dostojno življenje. Le z delom si mora pridlužiti to. Teh potreb bo najbrže vse več in več, ali tudi efektivnost industrije bo večja in večja, tako da bo treba človeku, kadar bo organizacija dovršena, manj delati, dobival pa bo lahko več in vsled tega bo tudi več imel. Njegova privatna lastnina se bo pomnožila. Razlika pa bo v tem, da bo lažje več užival, zlasti duševno, ne bo pa mogel bogastva rabiti za izkoriščanje drugih. Tega mu pa tudi treba ne bo, ker ne bo strahu pred konkurenco, ki ga v kapitalistični družbi lahko spravi na beraško palico. Ob taki izpremembi lastninskih oblik se mora družba uditi kulturno dvigniti na stopnjo, ki ji je bila doslej največ zaradi večnih gospodarskih bojev nedosežna.

ALI VAM PROLETAREC UGAJA.

Če ste dobili to številko na ogled, in vam list ugaja, si ga naročite čimprej, da si zaguarate redno prejemanje.

TEDENSKO PISMO

V tednu, ki je prišel z dnem 3. junija t. l., sta v Clevelandu izšli dve razpadajoči zvezdi: ena v "Ameriški Domovini", druga v "Enakopravnosti". Zvezdoslovci so zamočali njuni imeni. Zvezdi izhajati najbrž iz rodu jokavih krjavljev, ki so se ob času reformacije na Slovenskem proslavili kot mevske, mežnarji, tiholazci in bogvešaki in ki jih je naš proletarski Ivan Cankar v svojih spisih uvekovečil kot trajen spomin na one žalostne čase, v katerih se je hinavščina šopirila na prvem mestu in kremeniti značaji so se pa morali skrivati v deželi ali bežati na tuje, da niso prišli pod rabljev meč.

Ljudje poznajo ptice po perju in petju, ljudi po govoricah in pisavi, razpadajoče zvezde pa po zatemneli svetlobi in smradu, ki ga oddajajo od sebe razkrajajoča se telesa in po preje naštetih človeških lastnostih, o katerih so odkritosrečni in pošteno ljudje prepričani, da bi bilo za človeški rod veliko boljše, ako bi ne bilo ljudi s takimi lastnostmi na svetu.

"Nikogar ne sovražim tako na svetu, kot napol izobražene ljudi." Tako je rekel oni dan človek, ki so mu taki napol izobraženi ljudje pomagali, da si zdaj lahko izobraženost kupuje, da jo vanj vlivajo profesorji, znanstveniki in učenjaki z lijakom.

On seveda ne sovraži toliko napol izobraženih ljudi, kajti sam ni dospel še stopnice napol izobraženega človeka in jo najbrž tudi nikdar ne bo, ako ravno vanj vlivajo že nekaj let izobrazbo kar z lijakom. Ampak hotel je reči: Nikogar na svetu ne sovražim tako kot zavodne delavce, kajti ti se ne dajo vleči za nos od onih, katerim z lijakom vlivajo v glavo izobrazbo, vrh tega pa še odpirajo drugim delavcem oči, da nimajo nobenega respekta pred ljudmi, katerim so z lijakom vlivali izobrazbo v glavo, pri njih nogah pa je curela iz njih tako hitro, kot je prihajala vanje, da ni nič ostalo v njih.

Minoli teden sem prisostvoval graduiranj dijakov na učiteljskem kolegiju v Chicagu. Nagovor na absolventne je obdržal Robert M. Lowett, profesor angleščine na čikaški univerzi, avtoriteta o socialnih vprašanjih, znan pisatelj v razne revije in magazine in član Unije za ameriške civilne svobodščine. Govornik je citiral veliko znanstvenikov in učenjakov, ki so se pečali z rešitvijo socialnega vprašanja. Našel je več angleških mislecev, poleg pa še Karla Marksa, Tolstoja in druge. V teku svojega govora je rekel, da na svetu postojata samo dva naroda. Absolventi so med govornim ugibali: Kako neki, samo dva naroda? Katera? Angleški in ameriški? Saj drugače ne more biti dandanes? Profesor je pa svoje poslušalce podučil,

da sta danes v dobi strojne blagovne produkcije in distribucije samo dva naroda in sicer narod revežev in narod bogatinov na svetu. Naši študirani krjavlj bi pa po končanem govoru komentirali "Ej, razlagal nam je ajzenponarski socializem. Pojdimo domov, zakaj si nismo zalili ušesa z voskom, preden smo stopili v dvorano? To šlišimo tudi od naših ajzenponarskih socialistov!"

Letos so bile zopet številne žrtve, preden je napolil praznik Proglašenja neodvisnosti. V St. Louisu je nastal ogenj v razloženem oknu, v katerem so bile razstavljene nevarne razstrelivne igrače in umetaljni ogenj. Posledica je: štirje mrtvi in več ranjenih. V Hinsdalu pri Chicagu so štirje mladeniči napravili top iz lesa. Pri drugem strelu se je top razletel. Posledica je: En mrtve, dva opasno ranjena, tri dečke je pa tako prešinil strah, da se najbrž ne bodo nikdar več igrali z nevarnim strelivom.

Ali bi ne bil praznik Proglašenja neodvisnosti najprimernejše in najdostonejše praznovanje, ako bi duh besedila v proglašenju neodvisnosti tako prešinil ameriško ljudstvo, da ne bi bila sprejeta nobena zadnjaška postava več, ampak da bi se delalo z vsemi močmi tudi za gospodarsko neodvisnost in enakopravnost vseh slojev ameriškega ljudstva s podvojenimi močmi, dokler ni odpravljena mezdana sužnost? Na ta način bi se spomin na revolucionarne očete Ameriške republike dostojnejše in svečanejšje praznoval, kot z blaznim streljanjem, ki ne koristi nikomur, ampak kvečjem povzroči škodo in prinese žalost v marsikatero ameriško družino.

Kako nevarno delo opravljajo železostavbni delavci, pove nesreča, ki se je dogodila v pretečenem tednu v St. Louisu pri gradnji mostu. Pet železostavbniških delavcev je padlo z začasnega mostu v vodo.

Dva sta utonila, tri so pa rešili napol žive. Te so obudili zopet v življenje po napornem rešilnem delu. Mnogi ljudje vidijo le mezdo, ki jo prejema železostavbniški delavec za svoje težko in nevarno delo, za nevarnosti, katerim so si delavci izpostavljeni, so pa slepi. Jože Zavertnik, Clarendon Hills, Ill.

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij.

Južij.

GIRARD, O.—Piknik kluba št. 222 JSZ. v nedeljo 21. julija.

ARMA, KANS.—Konferenca kluba JSZ. v Moose Hall v nedeljo 21. julija ob 2. pop. Na sporedu referat o izobraževalni akciji in angleški govor, potem razprava.

CLEVELAND, O.—Piknik pevškega zbora "Zarja" v nedeljo 21. julija na Goriškovi farmi v Randallu.

HERMINIE, PA.—Konferenca JSZ. za zapadno Penno v nedeljo 22. julija ob 10. dopoldne.

DETROIT, MICH.—Piknik kluba št. 115 JSZ. v nedeljo 28. julija na Puhkovih prostorih.

Avgust.

WAUKEGAN, ILL.—Piknik kluba št. 45 JSZ. v nedeljo 4. avgusta.

CLEVELAND, O.—Piknik kluba št. 27 JSZ. v nedeljo 25. avgusta na Močilnikarjevi farmi.

September.

WAUKEGAN, ILL.—Konferenca JSZ. za Wisconsin-Illinois v nedeljo 29. septembra.

Oktober.

CHICAGO, ILL.—V nedeljo 27. oktobra dramska predstava kluba št. 1 JSZ. v dvorani ČSPS.

BLAINE, O.—Konferenca JSZ. za vzhodni Ohio in West Virginijo v nedeljo 27. oktobra.

November.

CLEVELAND, O.—Koncert "Zarja" na Zahvalni dan v četrtek 28. novembra v S. N. Domu.

CHICAGO, ILL.—V nedeljo 30. novembra koncert pevškega zbora "Sava" v dvorani SNPK.

December.

CHICAGO, ILL.—Silvestrova zabava kluba št. 1 v torek 31. decembra.

(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, na jih uvrstimo v ta seznam.)

Oglašajte priredbe podpornih društev, klubov JSZ. in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v "PROLETARCU".

Vsakovrstne tiskovine izdeluje

ATLANTIC PRINTING & PUB. CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC

se tiska v naši tiskarni.

Kaspar American State Bank
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

ki so marljivo hranili dolga leta, pa so svoje prihranke zgubili radi neopreznega vlaganja.

Zakaj ne bi upoštevali naših nasvetov in vložili svoje prihranke v sigurne investicije? Na razpolago smo jim vedno, kajti to je naša naloga.

Znani so nam ljudje,

POD SPOVEDNIM PEČATOM

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Navzoči duhovnik, star, a zelo suh gospod z redkimi lasmi je sedel poleg služabnikove postelje na lesenem stolu ter je gledal z ironičnim smehljajem na jezične ženske. Trepetek je zrl na vstopivšega župnika, naenkrat je poskočil, pohitel k njemu in stisnil mu roko, je dejal vzradočen:

"Bog te pozdravi, Hercog!"

Vprašuje ga je ta pogledal ter mu je dal roko: "Res ne vem, ali si, ali nisi? Gospod Ottinger, kajnega?"

"Seveda sem. Dvajset let se že nisva videla, poznati me moraš pa vendar. Kaj sem izza tistih časov tako debel?"

"Ne zdi se mi," je odgovoril, smejoč se, Hercog, "kje pa si sedaj?"

"Kje? No, tukaj, v središču škofije."

"Se vedno si stari šaljivec, kakor v lemenatu. Menim, kje si župnik?"

"E, e! Jaz—pa župnik! Kaj ne veš, da sem še kaplan?"

"Kaj? Se vedno kaplan? Kje pa si torej za kaplana?"

"Tega pa sam ne vem."

"Pa najdeš težko domu, ako ne veš, kje si doma."

"Mar ne veš, da ni kaplan nikjer doma? Doslej sem bil že na sedemintridesetih mestih, pa upam, da doživim kmalu jubilej petdesete kaplanije. Seveda pride sedaj kratek presledek. Od mojega zadnjega mesta v Hartbergu sem odstopil."

"Kam pa prideš sedaj? Morda te dobim jaz za kaplana?"

"Ti, tako hitro ne gre to, ako se odstavi človeka kar čez noč."

"Kaj si pa zopet naredil?"

"Glej, še sam ne vem. Ali čez eno uro ti lahko povem, ako bodo dotlej vse denunciacije v zapisniku."

"Kaj pridejo te vse pred nama na avdience?"

"Mar živiš na mesecu, moj župnik, pa ne veš, da velja škofu terjalka, ki mu prinaša vesti o človeških hudobijah, več kakor deset duhovnikov, namreč takih kakor midva?"

"Molči, molči, to vendar ni res."

"Bodeš videl. Glej, ravnokar pelje sluga zopet dve, ki sta prišli pozneje od mene, v sobano. Midva lahko čakava. To je tudi edino, kar razumem o politiki."

"To je seveda malo in prav nepolitico. Naša politika pravi: Čakati ne moremo in nočemo. Dobiti moramo zopet šolo in še marsikaj."

"Reci rajši: Vse."

"Morda imaš prav. A povej mi vendar: Kako da še nisi župnik?"

"Zgolj zaradi patriotizma. Smeješ se? Pa je res: Boljšega patriota ne najdeš v Avstriji, kakor sem jaz."

"Pa nimaš še nobenega reda?"

"To zopet ni nič za smeh. Gotovo bi ga bil že dobil, ker porabim vse, kar imam, za kolke na prošnje. Stosedemdesetkrat sem že prošil za župnjo. Sam lahko izračunaš, koliko požro kolki. Vse, kar si more kaplan odtrgati od ust. To ve gotovo tudi minister, pa mi le iz uzmiljenja še ni dal reda, ker bi moral lakote umreti, ako bi moral plačati še takse."

"Sreča zate, da imaš še svoj stari humor, drugi človek bi bil že obupal na tvojem mestu. Ali povej mi odkritosrečno, zakaj ne dobiš župnije?"

"Poglej me vendar, pa bodeš vedel takoj. Poglej moj trebuh; ta je vendar največja kanonična zapreka."

"Ne govori neumnosti."

"Res da ne. Glej, spominjam se prav dobro, kako sem ministriral, ko sem hodil v šolo. Kaplan je bil čisto suh, župnik je imel že izdaten trebušček. Na izpit je prišel gospod dekan; ta je imel že debelejši trebuh, kakor naš gospod župnik. Enkrat je prišel kanonik obiskat župnika; ta je bil še debelejši od dekana. Enkrat pa je prišel celo škof na birmo. Ta je bil tako debel, da skoraj ni bilo prostora več v zakristiji. In ko so klečali vsi pred altarjem, kaplan, župnik, dekan, kanonik in škof, se je zasvetilo v mojih malih možganih, da je trebuh v cerkvi glavna stvar, pa sem pokleknil kot ministrant in sem stiskal trebuh predse, kakor da hočem postati kar papež."

"Ti imaš posebno merilo za hierarhična dostojanstva."

"Edino pravo. Ali ni bil strašno debeli škof Stadinger prav dostojen škof? In njegov naslednik ni imel trebuha, prav kakor jaz ne, zato mu je bila vsa politika skrivnost in sreča je bila za našo stranko, da je kmalu umrl. Zato pa je bil naš sedanji že v zibelki določen za škofa. Ali ga že dolgo nisi videl? Veruj mi, da postane kmalu lahko kardinal. Za škofa je že predebel."

"To bi bila seveda velika sreča za celo škofijo."

"Zato tudi ne dobim župnijskega trebuha."

"Ako govoriš tako, se seveda ne čudim, da še nisi postal župnik."

"Menda ne bodeš pripovedoval moje šale drugim."

"Seveda ne jaz; a glej, kako prisluškuje sluga."

"Saj gleda skozi okno."

"Ali njegova ušesa segajo do naju?"

"O ne, to ni osel. Ako bi le imel forint za napojnino zanj, pa bi prišel kmalu dalje! Toda veš kaj? To s trebuhom ni šala. Tudi ti

imaš prav slab trebušček za župnika. Potlačij vanj še, kar imaš, preden greš k škofu, drugače te odstavi kot nevedneža."

"Ne delaj vendar takih neumnosti."

"Le pazi, ali nimam prav ali ne. Ako je duhovnik prav tolst in debel, se mu vidi, da se strogo drži celibata, ker je tak trebuh dobra kanonična ovira pred grehom."

"Tako misliš ti? Tedaj je seveda tvoj trebuh zelo smiljiv."

"Tudi tvoj ni ravno znamenje svetosti. Toda brez šale. Z mladimi kaplani imajo kuharice veselje. Nakrmijo jih kmalu tako, da so sposobni za župnika. Če pa pride tedaj tak star kaplan, kakršen sem jaz, trpi lahko lakoto in ne doseže do smrti trebuščka. Glej, že zopet odpira sluga baburi vrata, da pojde na avdience k božanstvu."

"Zdi se mi, da si se vendar že navadil čakati. Ali govori vsaj tukaj spoštljivo o škofu. Ako izve..."

"Saj to ni nespoštljivo, ako se smatra sam za boga."

"Ako govoriš tako, seveda ne bodeš nikoli župnik."

Sedaj pa je legla bridka resnoba kaplanu na lice. Z odkritosrečnim izrazom je položil župniku roko na ramo in tužno je dejal:

"Glej, saj je že vseeno. Meni itak ni več rešitve, odkar sem sedel v škofovi kaznilnici."

"Kaj si bil tudi že tam?"

"In tega ne veš? Saj me gledajo zato po celi škofiji zaničljivo, zlasti najmlajši kaplani se me izogibajo in privihujejo svoje svetohlinske nosove, ako vidijo duhovniškega kaznjence."

"Uboga para, mar si se tudi izpodtaknil nad predpasnikom?"

"Ako bi bil samo predpasnik. Čez predpasnik se je zaletel že marsikateri župnik v tisti zavod, nekateri so butnili vanj, kakor so bili dolgi in široki, pa vendar stojte zopet pokonci kakor smreka. Moja nesreča ni bil predpasnik, temveč infula."

"Kako to?"

"Saj veš; ko je naš gospod škof postal to, kar je, je takoj začel preobračati kozolce, tako da so izpremenili besede svetega pisma: 'Kjer so dva ali trije zbrani v mojem imenu, sem jaz med njimi,' v stavke: 'Kjer so dva ali trije duhovniki skupaj, zmerjajo škofa.'"

"Da, res je bilo tako, in žal da še sedaj ni drugače."

"Takrat torej, ko se je v veseli družbi samih duhovnikov pri neki priložnosti zopet kritiziralo škofa, sem dejal: 'Ako bi škof deset del tega, kar ima preveč v trebuhu, imel v glavi, bi bilo bolje zanj in za škofijo.' Seveda ne bi bil šel smel reči tega, dasiravno sem bil prepričan, da ni denuncianta med nami."

"In vendar je bil?"

"Kajpada je bil, še celo moj lastni župnik, ki bi me bil videl najrajši v deveti deželi; ker sem mu bil prišel na sled... Toda to je druga reč."

"In zato so te vtaknili takoj za nekoliko dni tja?"

"Mačka! Nad dva meseca! In od tedaj sem izgubljen, pa naj..."

"Gospod Ottinger!" zakliče sedaj sluga in pokaže na vrata škofove sobane, skozi katera je stari grešnik takoj izginil.

Župnik Hercog bi bil sedaj rad vprašal slugo, ali bode moral še dolgo čakati; toda ta ga je pogledal tako grdo, da je rajši vzel brevir iz žepa ter molil hore.

Kmalu se je povrnil kaplan; obup in humor sta se še mešala na njegovem obrazu. Zmagal pa je navidezno poslednji, ko je prišel do župnika.

"To je bilo kratko in dobro," ga je nagovoril ta.

"Kratko seveda, ker sem takoj priznal kakor zločinec. Ali dobro... no... kakor se vzame. Štiri tedne v kaznilnici, to ni ravno dobro."

"Kakšno neumnost si pa zopet storil? Hudoznosti ti pač ne pripisujem."

"In vendar je bila hudobija, velika hudobija. Slab dovtip je bil, ki sem ga bil povedal med duhovniki. Prišel mi je ravno na misel, pa sem ga sprožil brez predvarka."

"Ali lahko izvem, kaj je bilo?"

"Zakaj pa ne, če moram biti že zaprt, naj se pa tudi ve, zakaj. Kesam se le, da mi ni prišel boljši dovtip na misel."

"Kakšen je pa bil? Res, radoveden sem že."

"Uganke je bila. Kakšna razlika je med našim škofom in med votlim zobom?"

"Naš škof, pa votel zob? Te uganke ne rešim."

"Pač nisi tako pameten, kakor naš dekan Rocinger... Stoj, na misel mi prihaja tudi dovtip o dekanu Rocingerju."

"Rajši ne delaj več dovtipov, sicer sploh ne prideš več iz kaznilnice."

"Prav imaš. Ali Rocinger je uganil takoj?"

"In kakšna je rešitev?"

"Razlike ni."

"Med škofom in votlim zobom? Kako da ne?"

"Enostavno: Oba sta nažrta."

Župnik bi se bil najrajši zasmejal na ves glas, ali prostor ni bil primeren za to in še manj vabljive so bile posledice dovtipa.

"Dekan Rocinger pa ni le rešil uganke, temveč jo je tudi službouljudno naznanil škofu."

"In sedaj si dobil ceno zanj. Ali kako moreš delati vprico Rocingerja take slabe dovtype?"

"Saj nisem mislil, da ugame."

"Veš kaj? Zanj je bila to res uganke za nagrado. Po ceno že pride, kadar bode prvo mesto kanonika."

(Dalje prihodnjič.)

"Moji vtisi s konvencije S. N. P. J. v Chicagu"

PIŠE BIVŠI DELEGAT.

(Nadaljevanje.)

V torek 14. maja smo imeli prvo konvenčno priredbo. Predaval je "Josip" Olip o Jugoslaviji. Spored priredb je bil izdan v posebni knjižici, napolnjena z oglasji. Oglasji so res robra iznajdba. Najvažnejša stvar v takih pamfletih bi imela biti pač priredbe, toda povsod ti padejo v oči najprvo oglasji. Olip ni bil prekrščen v vseh knjižicah; na moji je bil "Josip", a v nekaterih pa John. Njegovo predavanje je bilo spremljano s slikami, ki jih je metala električna luč v skioptiku na platno. Lepa je priredba v "naši stari domovini", oziroma bogata je na naravnih krasotah. Mnogo rojakov se vrača—največ na obiske, kajti od naravnih krasot žive lahko neposredno le vodniki, hotelirji in drugi, ki imajo opravka z izletniki. Naši obiskovalci so navajeni na ameriške plače, pa naj bodo že nizke ali visoke. Tovarne in umazane stavbe, ki jih gledajo vsak dan, niso nobena mikavnost. Tudi to ni mikavno, da moraš piti—če piješ, največkrat v kakem basementu, polnem dima in slabega zraka. Tam pod gorami pa piješ lepo na vrtu, strežejo dečke in prijazen birt te ogovarja v tvojem jeziku ter te vprašuje o Ameriki. Tukaj si "foreigner", tam pa si zares Amerikaneec. Le malokdo zna angleško, pa se lahko postavljajo s tistimi sto angleškimi besedami, ki si se jih naučil nekaj pri delu in druge kar med rojaki. SNPJ. ima izletni urad, in v prid tega se je vršilo to predavanje. Predavatelj je dejal, da se številni onih rojakov, ki gredo tja čez na obisk, množi, toda jih je le malo, ki bi znali to priložnost res dobro izrabiti. Mimogrede si bi lahko ogledali zanimivosti Pariza in drugih mest ter krasote Švice. Doma si bi lahko ogledali Bled, Bohinj, Gorenjsko sploh, obrežje Dalmacije in drugo kar je lepega in zanimivega.

To ni tako enostavno. Rojak, ki se muči v tovarnah ali v majnah 15, 20 ali več let, si ni vzgojil v sebi nagona, ki bi stremel po lepoti. Ni bilo časa, ne prilike, ne učiteljev. In zato marsikdo, ki pride čez, kupi "flaško" konjaka ali kako drugo dobro žganje, v gostilnah piše in je, in se počuti svobodnega, pa čeprav je prišel iz "svobodne Amerike". Ako jih slučajno kdo sam vodi, se vsele, a navsezadnje se večino ma le obračajo nazaj v—gotovno. Človek, ki dela in dela in nima v bližini muzejev, ne ve mnogo o umetnosti. Težko loči lepo sliko, ki je razstavljena v galeriji, od onih, ki so naprodaj v hardware storu. Naši butlegarji, ki so med posetniki starega kraja zelo dobro zastopani, pa se postavljajo z dolarji in iščejo zabavo po svoje. To danes ni več nikakaj, tajnost, kajti če hočeš poslušati, ti ljudje, ki so bili tam, "veliko povedo" in na lepoto tistih krajev se navadno domislijo šele, ko so spet "nazaj". Skoro vsakdo pa gre na Bled, ker je to moda.

Na konvenciji smo imeli "vremena". Puno vremena. Odbore smo pozno izvolili. Treba je bilo mašiti presledke, predno so se odbori konstituirali ter pripravili k delu, in tako smo ga na eni seji mašili tudi z izletnim uradom. Delegat št. 39 je baje nekje zatrdel, menda v spodnjih konvenčnih prostorih, da je tale izletni urad neobdizgatreba, in da se morda dobi zvraven komišen, da ga eden cefo dobiva—nekako tako se je govorilo. Bile so pritožbe, da izletni urad trati prostor v Prosveti, in John Olip, ki je član tega urada, je pojasnjeval, čemu je bil ustanovljen, kakšen in v čem je "komišen", kako se ga porabi itd. Delegat št. 39 je povedal svoje, da je nastalo celo malce "rabuke", in ker je bilo časa veliko, so naši bratje Hrvatje, pripadajoči progresivnemu bloku, silno progresivno kritizirali izletni urad. "Čemu ta urad samo govori o naravnih krasotah, in

zakaj ne pove, da je tam diktatura, da je tam tiranija, da je ljudstvo izkoriščano? Težko pitanje! Meni se tako zdi, da izletni urad želi odpremiti čim več ljudi s svojim posredovanjem. To je že neke vrste business, če ne rečemo, da je v tem slučaju pravi business. Njegov namen je, kot nam so poročali, pomagati ljudem na potovanju in jih navajati, da dobe čim več užitka od tega in poceni. Če pa bi npr. vodnik izletnega urada (letos bo menda Jacob Zupančič) rojakom potnikom dejal, "vidite, to je naš krasni Bled, toda nad njim vladajo rablji, beograjski srbski diktatorji, in ljudstvo v tej krasni okolici je krvavo izkoriščano—" itd., bi bil našim turistom poset skorogotovo pokvarjen. Če gre človek na potovanje za zabavo; hoče zabavo, govore prej omenjene sorte pa lahko čuje kolikor hoče doma v Ameriki. Vzlic pojasnilom od strani članov izletnega urada in članov progresivnega bloka pa se na konvenciji nisem uveril o resni potrebi takega urada. Morda bom dobil že leto drugačno mnenje, toda dosedaj je bilo število izletnikov, ki jih je odpremita ta urad, kot sem izvedel tekom konvencije, majhno, velikega pa se pričakuje drugo leto.

Prvi velik spopad med "blokom" se je izvršil 15. maja dopoldne na 5. seji, ko je Fr. Zaitz predlagal, da konvencija provizorična pravila položi na stran ter izvoli svoj odsek petih članov, ki bo predložil nov osnutek na podlagi starih pravil. Narodno cvetje je čudno brstelo, švigali so razgadeni pogledi, strategji so napeli možgane—mi pa smo se potili za jednoto, vlekli dnevnice in kadili kolikor smo mogli. Zaitz je bil v argumentiranju za svoj predlog zelo oster. "Tu imate sedaj priliko, da s poimenskimi glasovanjem pokažete, kaj kdo je," je dejal konvenciji. Dokazoval je, da provizorična pravila niso samo atentat na demokracijo v SNPJ., pač pa, če jih konvencija sprejme, značijo tudi pot v korupcijo, kajti prilika bo dana čimmanjši skupini svobodno odločati o gospodarskih in drugih zadevah jednote, in kontrola nad to skupino, kakor so jo predvidevala provizorična pravila, je samo navidezna, kajti v praksi bi tisti, ki "ima kontrola", ne imel nobene izdatne moči, pač pa bi predsednik, ki bi z večino članov upravnega odseka lahko odstavil vsako "kontrola".

Zanimivi so bili tisti MJT blokarji, ki so tako vztrajno vstajali ter vpili, da je to sama osebnost. Kadar nima prav nobenega argumenta v prilog svojega početja, pa mu plane iz ust, "to je sama osebnost". Debat o predlogu je trajala več ur. Predsednik konvencije je stregel odbor za provizorična pravila kolikor je mogel, dasi je bilo vsakemu razvidno, da je ogromna večina proti MJT osnutku. Do glasovanja je prišlo šele pozno popoldne na šesti seji. Kern, Gradišek, Vidmar in Turk so pripovedovali delegaciji, da je to "sama osebnost", razen tega pa je Turk skušal apelirati še na sentiment konvencije, ko je večkrat naglasil, kako je Garden dopisoval v Prosveto, naj se delegate voli po distriktih na vsakih 500 članov enega. "To ni demokracija, ampak avtoritacija," je z najvišjim glasom konstatiral MJT. Komunisti so vstajali drug za drugim ter branili odbor za provizorična pravila, najbolj pa so se bili poimenskega glasovanja. Ko je predsednik na šesti seji dal delegatom 15 minut odmora, se je zgodilo nekaj, kar je marsikomu odprlo oči. Strateg "progresivnega" bloka so mislili hitro, toda zelo nerodno. "Umaknite vašo provizorična pravila, samo da vaš odbor ostane, ter izjavite konvenciji, da boste upoštevali le to, kar bo naložila delegacija," je bil nasvet in njihov sklep. Izpovedali so, da je velika večina delegatov proti provizoričnim pravilom, kar je izpodbilo ar-

gument, da je to "sama osebnost". Trik z osebnostjo se MTJ in njegovim vodilnim cvetom ni obnesel. Zatekli so se k drugemu, samo da bi oni ostali v tem odboru. Takoj po odmoru je odbor za provizorična pravila (le dva člana tega odbora, M. J. Turk in Jacob Zupančič, sta se udeležila konvencije) naznanil, da so med odmorom sklenili osnutek umakniti, da se prihrani čas debata in glasovanja. Delegacija pa je spoznala zanjko in se ni dala ujeti. Zaitz je v zaključnem govoru dejal, da je za pravilnost njegovih izjav najboljša svedočba to, da je odbor sam umaknil svoj osnutek, če pa bi bil ta odbor res prepričan, da je izvršil dobro delo in v interesu SNPJ., bi tega gotovo ne storil. Odbori ne umikajo svojega dela, nego se za svoje predloge bore! Gradišek od bolniškega tajništva se je bridko potožil, ker so same intrige na konvenciji. Ker je odbor priredil osnutek, vam ni bilo prav, sedaj, ko ga je umaknil, vam pa tudi ni prav, je dejal. Sekundiral mu je združevalni Vidmar.

Odbor za provizorična pravila je tekom razprave zatrdel, da je dal v svoj osnutek le to, kar so mu svetovali odborniki. Našel je nekaj imen, le ime Cankarja ni hotelo M. J. Turku iz ust. Šele proti koncu razprave je navajal, da so prišle sugestije za spremembo odbora od predsednika in se je nekaj naredilo, če pa vam ni prav, saj lahko zavrzete, je dejal. Med odmorom, ko se je veliko govorilo o teh pravilih, je nekdo vpraševal, kako, da se Cankar ne ne oglasil. "Saj se tudi ne bo," je odgovoril neki Čikažan, ki ni bil delegat. "On se zna delati nevtralnega, ves čas bo tak." Tu sem tudi izvedel, da sta reorganizacijo glavnega odbora izdelala Cankar in Turk, ki sta že naprej računala, da bosta z lahkoto izvoljena. Ko človek take namene premišljuje, res obupava v poštenost ljudi. Tako milo govore o trpečem delavstvu, mislijo pa na svoj žep. Po odmoru je bilo še nekoliko razprave, nato se je prešlo na glasovanje po imenih o predlogu Zajca, kajti umika, ki ga je izvršil MJT. odbor za pravila, ni vzela konvencija niti v upoštevanje. Tekom debate sem mislil, da je najmanj sto članov konvencije za provizorična pravila, ko pa je bilo treba glasovati javno, jih je glasovalo proti Zajčevemu predlogu samo 27 delegatov ter štiri odborniki (Gradišek, Vogrich, Somrak in Vidmar), skupaj 31 glasov v prilog provizoričnih pravil. "To je sama osebnost", so nas hoteli varati v debati.

"Kolmajnarji" imajo dobre želodce, a vsega le ne morejo prebaviti. Sto enaindesemdeset članov konvencije je glasovalo proti pravilom, kakor jih je sestavil v škodo Jednote MJT., in to pojasni, čemu so hoteli svoj osnutek umakniti, da prihranijo čas na debati in glasovanju... Osemindvajset članov konvencije je med glasovanjem javilo svojo prisotnost z "navzoč" ali "nevtralen". "Nevtralni" so bili izmed odbornikov Cankar, dr. Kern, Zupančič, Šragel in Turk. Zupančič in Turk sta bila torej pri glasovanju nevtralna o svojem lastnem delu, enako Cankar.

Drugi dan je prišel nekdo s predlogom, da stari odborniki za pravila ostanejo, dodatno pa se mu izvoli še dva, dasi prejšnji dan glasovalo 171 članov konvencije, da se izvoli nov veča. Zaitz je svaril predsednika, naj ne dopušča teh intrig, kajti sklep prejšnje seje je jasen. Kandidate v konvenčni odbor za pravila sta imela oba bloka. Lista "progresivnega" bloka je pogorela, in videli smo, da v korist konvencije, kajti odbor za pravila, ki ga je izvolila delegacija, je delal vzorno in naglo. Deloma tretji, še bolj pa četrti in peti dan konvencije smo šele začeli z "resnim delom". Konvenčni odbori so bili dokaj večji in poslali so jim šli hitro izpodbok. "Kako si kaj zadovoljen," me je vprašal 15. maja blizu polnoči moj posteljni partner, ko sva prišla vsak s svojih potov domov.

"Zelo, kajti smejal sem nočoj, da kaj."

"Kje?"

"Pri belem konjičku."

"Jaz sem bil spet pri znanjih. Silili so me, pa sem šel."

"Mar bi prišel na predstavo, se bi vsaj smejal."

"Saj sem mislil, pa so mi rekli, da ne bo igra nič prida, da so take igre dostikrat videli in da ni vredno čakati. Saj veš leta se že nismo videli, pa sem šel k njim."

Ugasnila sva luč, in se vlegla spat.

"Ti..."

"Kaj?" Moj partner je imel nekaj na srcu. "Veš, pri mojih znanjih je bil nekdo v vasi, na vem, kako se me mu pravi, pa je rekel, da če kdo hoče, mu lahko preskrbi babo."

"Ta je pa lepa!" sem dejal ko sem se spomnil Bucka in njegovih težkoč pri Belem konjičku, moj partner pa je bolj sam zase dodal: "Meni se pa ne zdi tako lepa."

(Dalje prihodnjič.)

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v kinohalovih prostorih v Slov. narod. domu.

Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte novih članov, da bomo mogli napraviti čim več na polju socialistične vzgoje iz v borbi za naša prava.

Ob 8. kratek a zanimiv program, v katerem nastopi pevsko društvo "ZVON".

Po programu ples in prosta zabava. Igrala bo izvrstna godba.

Vabimo rojake od blizu in daleč, da posetijo to slavnost v obilnem številu. Potrebna najboljša v vseh ozirih.

POZOR! POZOR!

Velik izlet priredi

dr. "Sedje" št. 449 S.N.P.J.

v nedeljo 14. julija pri Steržinarju

WILLOW SPRINGS, ILL.

("Red Gate" car stop)

Vstopnina v predprodaji 25c, pri vходу 35c.

Vabimo članstvo društev v Chicagu in okolici, da nas poseti v obilnem številu. Postrežba bo prigrizna, tako tudi godba. Obiramo plesišče na razpolago. Na raznu pečena svinjetina in jagnjetina.

Kdor se bo hotel voziti s trukom naj to naznani najkasneje do 13. jul. zvečer Fr. Stonichu, 6114 W. 22nd St., tel. Cicero 2737, ali Fr. Udovichu, 2623 S. Ridgeway Ave., tel. Lawndale 8693. Voda bo 50c za osebo v oba kraja.

Program Mac-Donaldovega kabineta

(Nadaljevanje s 1. strani.)
dova vlada zasledovala politiko sodelovanja in medsebojnih sporazumov. Delovala bo za odpravo zavezniških čet iz Nemčije. V vprašanju reparacij in vojnih dolgov zastopa taktiko strpnosti in olajšavanja, da si je vezana na sklepe in pogodbe prejšnjih vlad. Obnovila bo diplomatske stike s svetovno Unijo. Za eno najvažnejših svojih nalog smatra delovanje za svetovni mir in bo storila vse v svoji moči, da umiri države na kontinentalni Evropi ter s tem ustvari ugodno razpoloženje in sprejemljiv položaj za velike mednarodne gospodarske dogovore.

re, ki bodo vodili v ekonomsko unijo evropskih držav.
Delavska vlada bo naletela na mnogo težav. Kritizirana in napadana bo mnogo iz vseh strani. Delala bo tudi napake, ker so med ljudmi neizogibne. Vzlic vsemu temu gleda svet in posebno še delavstvo nanjo z zaupanjem, vedoč, da Rim ni bil zgrajen v enem dnevu.

720.000 BREZPOSELNIH DELAVCEV V NEMČIJI DOBIVA PODPORO.

V Berlinu objavljajo, da je bilo 1. julija t. l. na listi 720.000 delavcev, ki dobivajo podporo brezposelnih. Dasi je število manjše kakor v začetku leta, je vendar občutno. Mnogi so dobili delo na poljih pri spravljaju pridelkov, toda gornje število se bo proti jeseni raje povečalo kot zmanjšalo, se glasi poročilo.

IMENIK ZASTOPNIKOV "PROLETARCA"

CALIFORNIA.
Los Angeles: Frank Novak.
San Francisco: Joseph Koenig, Peter E. Kurnick.

COLORADO.
Crested Butte: Ant. Slobodnik.
Pueblo: Fr. Bolesar.
Somerset: Anton Majnik.

ILLINOIS.
Chicago: Frank Zalta, Fr. Udovich, Fr. Bončina, Chas. Pogorelec, Anton Andrej.
Gillespie: John Krainz.
La Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik.

MASACHUSETTS: John Biskar.
Nokomis: Steve Milavec.
Fall River: John Jerab.
Springfield: Jos. Ovca, John Goršek.
Stanton: A. Avse.
Vindon: Frank Stempihar, Fr. Ilersich.

Waukegan in No. Chicago: Frances Zakovšek.

INDIANA.
Indianapolis: Jos. Golob.
Universal: Vinc. Verhovnik.

KANSAS.
Arma: Martin Gorenc, Anton Sular.
Gross: John Kurnick.
Mulberry: Joseph Pillich.
West Mineral: John Marolt.

MICHIGAN.
Detroit: R. Potocnik, Fr. Oblak, J. Vitez, Jos. Klarich, Peter Kisovec, Jos. Klančnik, Jos. Močnik, Frank Česen.

MINNESOTA.
Buhl: Max Martz.
Chisholm: Frank Khun.
Duluth: John Kobi.
Ely: John Teran.

MONTANA.
Klein: A. Miklič.
Red Lodge: K. Ermožnik.

NEW MEXICO.
Raton: J. Kopriva.

NEW YORK.
Gowanda: James Dekleva.
Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petrus.

OHIO.
Bridgeport: Jos. Snoy.
Barberton: John Jankovich, Lovrenc Frank.

Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich.
Collinswood: Frank Barbič in Henry Stanich.

Girard: John Kosin, John Tancek.
Glencoe: Ignatz Zlemberger.
Kemper: Frank Kocjančič.

Lisbon: J. Bergant.
Maynard: Andy Zlatopet.
Neffs: J. Mauri.
Newburgh: Jos. Lever.
Warren: Fr. Modic.
West Park: Paul Slabe.

PENNSYLVANIA.
Acosta: Geo. Kristell.
Aliquippa: Geo. Smrekar.

Bon Air: Peter Bukovec.
Bradstock: John Rednak.
Crafont: Jacob Tomec.

Canonburg-Strabane: Marko Tekavec, John Terčelj.

Darragh: Andy Bertl.
Delmont: J. Paulich.
Export: Jos. Britz.
Farrell: Joseph Kramar.

Forest City: Frank Rataic, Tony Zaic.
Greensboro: Tony Zupančič.
Hendersonville: Albin Karničnik.

Hermiston: Anton Zornik, Frank Bergar.
Homer City: Andrej Obed.
Jerome: J. Tursich.

Johnstown in okolici: Andrew Vidrich, J. Kobal, Ilija Bubalo.
Krayn: Louis Sterle.

Latrobe: John in Mary Fradel.
Lawrence: Louis Britz.
Library: Nick Triller.

Lloydell: Ant. Zalar.
Luzerne: John Matičič.
McIntyre: Vincent Yaksetich.

Moon Run: Lukas Butja.
Monaca: Stephen Ogrizek.
Morgantown: J. Kvartič.

Port Hill-Conemaugh: Frank Podboy, Adolf Krašna.
Pittsburgh: John Ban, Jos. Hrvatin.
Renton: Anton Bogataj.

Rilton: Fr. Primožič.
Seaton: M. Krasovec.
St. Michael: Frank Bisjak.

Vandling: Jos. Čebular.
Windber: Tony Stražičar.
W. Newton: Jos. Zorko.
Willock: John Koplenik.

Yukon: Jos. Robich.

UTAH.
Scotfield: P. Zmržljak.

W. VIRGINIA.
Star City: Lawrence Selak.
Phillips in okolici: Frank Gassar.

WISCONSIN.
Kenosha: Frank Zerovec.
Milwaukee: Jacob Rozic.
Sheldon: Ignatz Kolar.

Shaboygan: Jake Rupnik, Anton Debeve.
Willard: Mike Krulc.
West Allis: Jos. Radelj.

WYOMING.
Cumberland: Louis Tlaker.
Diamondville: A. Z. Arko.
Rock Springs: Mrs. J. Jerab.

Sublet: John H. Krzishnik.

Ako želi kdo prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar, brošure in knjige, naj piše upravnštvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravzaprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za njegovo glasilo Proletarec.

Ako je ime katerega zastopnika izpuščeno, naj nam sporoči, pa bomo imenik radevolje popravili.

Zadružna banka v Ljubljani

JUGOSLAVIA, EUROPE

V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVORJA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:

1.) sprejema denar na hranilne vloge ali na tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.

2.) posreduje najcenejše dostave denarnih pošilk iz Amerike v domovino in obratno.

3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo.

Obradajte se v vseh potrebah za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskavine za društva in trgovce.

Pesmi, poezije, igre.

Angleške knjige socialne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan. Srce, novele, vez. 50

Album slovenskih književnikov (uredil dr. Janko Štebinger), vsebuje opise in slike slov. književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba. \$5.00

Andrej Leonid: Plat zvona, no ele, vez. 45

Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez. 50

Arčbašev H.: Sanin vez. 1.50

Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana. 60

Barbusse H.: Ogenj, dnevnik desetih, povest iz svetovne vojne, vez. 1.25

Bag iz tome: (ruski pisatelj) broš. \$1, vezana 1.25

Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš. 50

Bulwer L. E.: Poslednji dnevi Pompejev, I. in II. del, broš. 1.50

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez. 1.00

Tarzan in svet, vezana. 1.00

Tarzanove življene, vezana. 1.00

Tarzanov sin, vezana. 1.00

Tarzanova mladost v džungli, vezana (vseh pet knjig \$4.50) 1.00

Calco L.: Cerkvene miši, povest iz sedanjosti, broš. 75

Cankar Ivan: Podoba iz sanj, vezana 75

Moje življenje, vez. 85

Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. sv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pismi 1892-1898; Vinjete, vezana 2.00

II. sv.: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00

III. sv.: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor, Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana 2.00

IV. sv.: Knjiga za lahkomišelnike ljudi in Tujci, vez. 2.00

V. sv.: Kralj na Betajnovi, Na klanec in Črtice, vezana 2.00

VI. sv.: O zori, življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marije pomočnice, vezana 2.00

VII. sv.: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana 2.00

Vseh 7 knjig skupaj 13.00

Cankar Isidor: Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez. 1.25

S poti potopisne črtice, broš. 75

Cankarjev zbornik, vez. 1.00

Čehov Anton P.: Sosedje, n. druge novele, broš. 50

Chesteron G. K.: Četrtak, fantastičen roman, broš. 50

Chocholeuk P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš. 75c, vez. 1.00

Cigler Janez: Detelja ali življenje tih krajških bratov francoskih vojakov, broš. 45

Coloma Louis: Boy, roman, vez. 40

Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broširana. 75

Concourt Ed. De: Dekle Eliza, roman, broš. 50

Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš. 40

Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana. 50

Dostojevski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana 2.50

Idijot, I., II., III. in IV. del vsak 90c, vsi skupaj 3.50

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez. 2.25

Zločin in kazen, roman v dveh delih, vez. 2.00

Bele noči—Mali junak, povest, broš. 50

Iralec, iz spominov mladeniča, roman, broš. 75

Dumas Aleksander: Vitez iz rdeče hiše roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75c, vez. 1.00

Elizabeta, hči sibirskega jetnika Erjavca Frana: Povesti, vez. 50

Feigl Damir: Bacili in bacilke, humoreske, broširana. 45

Domache živali, vez. 45

Po strani klobuk, humoreske, broš. 75

Pol litra pivpavca, vez. 50

Tik za fronto, broš. 50

Federer Henrik: Patria, povest iz irske junake dobe, broš. 35

Federer-Poljanec Sisto: Sesto, povest iz Abruce, broš. 35

Finžgar F. S.: Iz modernega sveta, roman, vez. 1.50

Finžgar F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. sv.: Dekla Ančka in Srečala sta se, vez. 1.00

V. sv.: Bojli, Kronika gosp. Urbana in Golobova njiva, ve. 1.25

VI. sv.: Sama, Kakor Pelikan, Božičar, Naš vsakdanji kruh in Tri črne žene, vez. \$1.50, vse tri knjige skupaj 3.50

Flaubert G.: Tri povesti, broš. 65

France Anatole: Kuhinja pri kraljici gosji nočici, broš. 75c, vezana 1.00

Pingvinski otok, vez. 1.00

Gogolij N.: Taras Buljba, povest, broš. 50c, vez. 75

Golar Cvetko: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, broš. 40

Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš. 25

Povesti, 210 strani, broš. 75

Green A. K.: Za milijoni, roman, broš. 65

Hamsun Knut: Glad, roman, broširana. 75

Hašek J.: Pustolovštine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vezana 1.50

Jaklič Franc: Ljudske povesti, broširana. 50

Jelovek Ernestina: Spomini na Prešerna, broš. 65

Jirasek Aleksi: Filozofska zgodba, vezana 50

Jubilejni zbornik. Ob petdesetletnici Otona Župančiča, fina vezba 1.50

Jurčič Josip: Zbrani spisi (nova izdaja, fina vezba): I. zvezek: Pismi, Narodne pravljice in pripovedke, Spomini na deda, Prazna verna, Uboštvo in bogastvo, Jesenska noč med slov. polharji, Juri Kozjak in Domen 1.50

II. zvezek: Spomini starega Slovenca, Tihotapec, Juri Kobila, Dva prijatelja, Vrbna Smukova ženitev in Grad Rojine 1.50

III. zvezek: Kloštarski šolnik in Deseti brat 1.50

IV. zvezek: Golida, Hči mestnega sodnika, Nemški valpot, Dva Brata, Božidar Tirtelj, Kozlovska sodba v Višnji gori, Črta iz življenja političnega agitatorja, Sin kmečkega cesarja in Sovsedov sin 2.00

V. zvezek: Lipe, Pipa tobaka, Moč in pravica, Županovanje v Globokem dolu, v rojni krajini, Teletja petčenka, Ivan Erazem Tattenbach, Bela ruta, Bel denar, Na Kolpekem ustu in Doktor Zober, \$2.50. Vseh 5 knjig skupaj 8.00

Kellermann B.: Predor, socialen roman, broš. 75

Kernik Janko: Zbrani spisi, broširani. 75

I. zvezek: Agitator 75

II. zvezek: Lutski ljudje, Testament 85

III. zvezek: Rožlin Vrjanko, Jara gospoda in Očetov greh 1.25

IV. zvezek: Gospod Janez, Kmetke slike, Humoreske, Povesti za ljudstvo 1.25

V. zvezek: Pismi, Berite novice, Kritike, Komentar. 1.50

VI. zvezek: Njegovo delo in doba, I. sešitek: Leta mladosti in učenja, II. in III. sešitek: Novelist in Politik, \$2.50, vseh šest knjig skupaj 7.00

Kmet Marija: Bilke, povesti in črtice, broš. 45

Koder Anton: Marjetica, idila, broširana. 65

Keller G.: Don Corea, roman, broširana. 25

K. S. Požigalec, povest, broš. 25

Kuhar Lovro: Povesti, broš. 50

Kveder Zofka: Iz naših krajev, povesti, vez. 50

Vladka in Mitka, vez. 50

Lah Ivan: Uporniki, povest iz kmečkih puntov, vez. 75

Lermontov M. J.: Junak našega časa, povest, broš. 75

Levstik Vladimir: Obsojenec, povesti, broš. 75

Višnjeva repatica, satiričen roman v dveh delih, broš. 2.00

London Jack: Roman tih src, vez. 1.30

Železna peta, socialen roman v dveh delih, vez. 1.00

Machar J. S.: Konfesijske literate, zbirka spisov, vez. 65

Majar H.: Srečolovec, povest, broširana. 35

Cvetke, šopek pravljic za stare in mlade, broš. 20

Malograjski Fr.: Za srečo, povest, broš. 40

Maseli Fran-Podlimbarski: Zbrani spisi, fina vezba. 2.00

I. zvezek: Slike in črtice, Gorki potoki in Tovariši Damjan 2.00

II. zvezek: Potresna povest, Moravske slike, Vojdova Pero in Perica ter črtice. Skupaj 816 strani 8.75

Melville Whyte G. J.: Gladjatorji, zgodovinski roman iz prvega stoletja, I. in II. del, broš. oba skupaj 75

Meško Ksaver: Dve sliki, broš. 50

Meyring G.: Golem, roman, broš. 50c, vez. 75

Milčinski Fran: Drobilž, vez. 65

Gospod Fridolin žolna in njegova družina, vez. 35

Igračke, črtice, vez. 75

Muhoborec, črtice, vez. 75

Miller-Sterija: Zvonarjeva hči, povest, broš. 50

Murnik Rado: Jari junaki, humoreske, vez. 80

Na Bledu, povest, vez. 75

Znanici, povesti in risi, vez. 75

Zenini naše Koprnele, satiričen roman, broš. 35

Novčan Anton: Naša vas, broš. 1.40

Samostilnik, 10 povesti, broš. 75

Nučič Branislav: Občinsko dete, roma: dojenčka, broš. 50

Ob 50-letnici dr. Janeza Ev. Kreka, broš. 25

Oppenheim C. P.: Milijonar brez denarja, vez. 50

Orel L. Š.: Pusti in zanke, kriminalen roman iz polpreteklega doba, broš. 40

Pahor Jože: Medvladje, socialen roman, broš. 75

Pugelj Milan: Črni Panter, povesti in črtice, broš. 65

Paška A. S.: Pikova dama, povest, broš. 40

Razne povesti, broširana. 50

Šandor-Gjalski Ka.: Jurkica Agičeva, povest, 357 strani, broš. 50c, vezana 75

Sienkiewicz H.: Z ognjem in mečem, povest iz davnih let, vez. 681 strani 3.25

Proletarian

OUR AIM:
EDUCATION,
ORGANIZATION,
CO-OPERATIVE
COMMONWEALTH

Labor in Mexico

Reports from Mexico are to the effect that the Mexican Labor movement is rapidly regaining its former position of influence in the political affairs of the Southern Republic. This needs explanation:

Right after the assassination of Obregon, the Mexican labor leaders found themselves in a dangerous position. They were charged by certain members of Obregon's party with having participated in the conspiracy which resulted in the death of the President-elect.

Although there was nothing to sustain the accusation, Luis N. Morones resigned as Secretary of Labor and other labor leaders were forced out of the Government.

Apparently all this was done with the approval of President Gil, and many feared that he was definitely embarked on an anti-labor course.

Then came the recent militaristic-clerical revolution. The Obregonista party leaders were deeply involved, but Organized Labor remained loyal to the Government and placed all its resources at its disposal.

The result is that the men who a year ago were celebrating what they regarded as the overthrow of the powerful Mexican Federation of Labor are now either dead, in exile, or in prison.

Less than two weeks ago 47 of the anti-labor Deputies, including Soto y Gama, bitter enemy of Morones, were arrested.

At the same time Morones told his friends that the Mexican Labor party had decided to participate in the coming presidential election and would support Pascual Ortiz Rubio, who, it is understood, will also have the backing of former President Calles.

Much credit is due to former President Calles. Although he did not agree with everything that President Gil did not attempt to do, Calles did not hesitate one moment to accept the post of Minister of War in the Gil Government the moment certain military Generals and clerical leaders rebelled against the Government. Calles did not remain in Mexico City, but placed himself at the head of the army in the field and, after months of a strenuous campaign, succeeded in driving the insurgent leaders out of business and pacifying the country. Calles is a true friend of Organized Labor.

Without his latest successful military campaign the leaders of clericalism in Mexico would not have concluded peace with the Gil Government.

The Best Chance in the World

When Prince of Wales celebrated his thirty-fifth birthday, Arthur Brisbane surmised that he has as much chance of glory, compared with his predecessors such as Alfred, Richard the Lion-hearted and Henry the Eighth, as a young zoo lion compared with his cousin in the jungle.

The young man has a far better chance of glory; glory of the right kind.

Let him, when he becomes king, write his own king's speech to parliament, and in it recommend political and industrial democracy, Socialism, and offer to abdicate the throne as soon as laws are passed to carry out his recommendations. That would make his name immortal; Alfred, Richard and Henry would be laid in the shade. It is just possible that he might do it, too, if he should reach the throne in time; that is, before the Labor party gets a clear majority and carries out that program without any recommendations from the crown. (Milwaukee Leader.)

Working Conditions of Florida Women

A study of working conditions of women in Florida recently completed by the women's bureau of the United States department of Labor shows that a fifth of those employed are engaged in manufacturing and mechanical industries.

The survey covered 63 hotels and restaurants and 100 establishments, including general mercantile, laundries, wooden-box and cigar factories, bakeries and canneries. Of a total of 12,762 employees, 7,844 were women.

Long hours were prevalent, 43 per cent of the women having a work day of more than nine hours. Weekly hours also ran high, 43.2 per cent working more than 54 hours.

White women, in department stores received the highest wages, a median of \$18.10 per week. The lowest figure was in certain of the food products, \$9.35. The earnings of Negro women were less than half those of white women.

Sanitary facilities, while good in places, were largely open to improvement. Only nine of 100 establishments, for example, had really sanitary drinking fountains.—American Labor Legislation Review.

One objection to capital punishment is that it doesn't apply to those who have capital.

Working Both Ends Against The Middle

By Adam Coaltinger

This is not a political argument. It's a scientific thesis on the whys, wherefores, and effect of the so-called protective tariff. The reader is therefore requested to ignore anything bright or humorous that inadvertently may have strayed into this discussion. All set? All right. Here it goes.

To start with there are no classes in America. There are only groups of people with conflicting interests. Foremost among these are the manufacturing interests, the wage-earning interests, and the farming interests.

Each of these classes (damn it, I mean groups) is doing its level best to be kind to itself at the cost of the other two.

The manufacturing interests are in business for profit. Profit is the difference between what it costs to manufacture a given article and the price for which it is sold. It is therefore to the interest of the manufacturing interests to sell as cheap as possible and sell as high as possible. And from this it follows that anything that produces an oversupply of raw material and labor power at the buying end and a decrease in competition at the selling end is good for the manufacturing interests. To buy in a free and unrestricted market and to sell in a monopolized market is therefore the ruling passion of every good manufacturer.

Labor sells labor power; that is, elbow grease and gray matter, also known as skill. Labor power, including skill, is produced with food. It is kept warm by clothing and is sheltered by homes and boarding houses. In a free labor market, by which I mean a condition of unrestricted competition for a minimum of jobs by a maximum of job-seekers, wages tend toward the minimum of food, clothing, and shelter at which the laborer can remain in working condition and raise and educate (?) a new generation of job-hunters.

The minimum of subsistence differs with the standards of living prevailing in different countries. Starting with rice and rats in China, it rises to the sublime height of second-hand phonographs, home-made radios, and used Lizzies in the United States. The minimum of subsistence therefore does not mean that all workers are vegetating on the bare necessities of subsistence. Some do worse and some do better. But on the whole it can be said that in free trade labor market, the mass of workers are tending in the direction of the lowest possible minimum of subsistence under a prevailing standard of living.

Farmers also sell labor power, but instead of selling it directly, in the manner of wage earners, they convert their labor power into farm

products and thus sell it indirectly. The essential fact, however, is that the farmer like the unorganized wage earner, is selling his labor power, camouflaged as it may be, in a free trade market in competition with the farmers of every other country. On the other hand, while the farmer is still selling in a market where the price of his products is determined by the law of supply and demand, he buys in a market where the supply is regulated by law and intelligence. Hence the cry for farm relief. And now let us return to our friends of the manufacturing class—group and learn how those canny boys scrambled free trade eggs with monopoly hand, thereby making a very palatable and exceedingly fattening dish for themselves.

The methods by which the employing group created a perpetual oversupply in the labor market were:

Unrestricted immigration under the humorous, and humanitarian plea of "granting an asylum for the poor and oppressed of every clime." To facilitate the emancipation of oppressed victims of oppression, the kind-hearted manufacturers frequently sent agents to Europe and other "backward countries," who lured the oppressed from their oppression with promises of fabulous wealth to be gained in the land of the free.

As soon as a batch of imported oppressed became sufficiently Americanized to demand decent wages and human working conditions, they were either beaten into submission, or if that failed, were supplanted by a new consignment of oppressed.

This highly profitable method of flooding the American labor market prevailed until the outbreak of the World War. With the close of the war came a series of proletarian revolutions which threw the fear of God into the manufacturing groups. Scouting a Lenin or Trotsky in every "asylum" seeker stepping on our erstwhile hospitable shores, they permitted their talking delegates in Washington to pass legislation which successfully barred the very class of people they had imported in former days. Verily, I say unto you, there is good in everything, including red and red scares.

Other methods of over-stocking the labor market were the drafting of women and children into industry, the introduction of labor-saving devices, and the progressive spoliation of the farmers by means of scientific overproduction, aided and abetted by 48 state agricultural schools, innumerable farm journals and the Department of Agriculture of the U. S. A.

The latter point deserves some elaboration, but space will only allow me to say that above-said friends of the farmers succeeded in teaching him how to grow two blades of grass where only one grew before, with the result that the farmers soon sold two blades of grass for less than the price of one.

Having now examined the processes of scientific overproduction in labor power and farm products at the buying end, let us now proceed to the scientific elimination of competition at the selling end.

Among the best-known methods of keeping up the prices of manufacturing goods were:

The organization of syndicates, corporations, or trusts, which eliminated competition within the country, and the protective tariff which eliminated foreign competition.

In order to make the taxation of the American consumers for the benefit of the manufacturers palatable to the former, it was explained that the keeping out of foreign (or pauper-made products) would result in higher wages for native labor and give the farmers a better home market, resulting in higher prices for his product. To see the joker, it should only be necessary to point out that while the manufacturing interests were shedding tears for dear American labor, they imported "pauper labor" by the millions, fought every attempt to organize labor, encouraged over-production of farm products by restricting the export of farm products through the lessening of the purchasing power of other manufacturing nations by means of shutting out their products, and last but not least, by adhering strictly to the policy of free trade in farm products.

And now that you have read and perhaps digested this marvelous scientific thesis on one of the greatest swindles ever conceived by the minds of mortal men, you may be able to catch the joke in the proposal to reduce the American farmer by raising the price of his products through a government elected with the money of the manufacturing interests. I thank you.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

The largest S. N. P. J. Lodge in Chicago and Cook County is making preparations to entertain two thousand people at their picnic on Sunday July 28th, 1929. Prizes for races, and other gifts which made the Pioneer picnic popular last year, will be duplicated. Additional new features and prizes will be offered. Ponies and clowns for the children. A first class nine piece orchestra has been hired. It will be one continuous live program from early morning until late at night. So our friends are urged to come early and spend the entire day at Sterzinar's Grove with the Pioneers.

Our glorious Fourth is over. Besides the waste of millions of dollars on fireworks which ultimately were responsible for numerous accidents and the loss of many lives, the Fourth is becoming less bombastic each year. Eloquent orations are replacing the bombastic ceremonies. We are particularly pleased with Mr. David Shillinglaw's address at Joliet. "Take the profit out of war and you will have no war party," he said. It's what we Socialists have been trying to preach for generations. Mr. Shillinglaw is department commander of the American Legion, who questions what the government under the Veterans Bureau does with the one half billion dollars a year, which it is supposed to use in administering assistance to the needy, crippled, and disabled boys, who fought across the pond. Over 1000 boys are without hospital care in Illinois and winds up by telling the people "Here is an obligation."

Indeed it is.—And yet the people cannot conceive the thought that the world can go on without wars. Look at the European Socialists who have been fighting big armaments. Do they get the support they should? Take the profit out of war and you will have peace, but it won't do for the capitalists. What do they care how many million poor workers lose their lives at the battle front? In a like way take the surplus profit out of big business and you workers will be able to live decently.

History tells us that a race of people can be trampled and gagged just so long. When that goes beyond the extreme limit, nature, too, balks. That was shown most emphatically by the downfall of the former Russian Czar. We think of all that as we read of the present unrest in Italy. The workers in Italy have been badly mis-handled by severe measures. Ordinarily our newspapers refuse to make such reports. So it makes us say that it must be pretty bad in Italy when their colleagues must bring out the bad news. It cannot be denied that their economical conditions are bad. They are. We would know a great

deal more if their censorship didn't curtail all influential information.

Professor Paul H. Douglas of the University of Chicago and Carl D. Thompson of the Public Ownership League will discuss the Traction Problem of Chicago at the General Membership Meeting of Cook County Socialists, Wednesday Evening July 10th, 1929. There will be plenty of room at the Douglas Park Labor Lyceum; make it a point to interest yourself and attend promptly at eight P. M. This meeting will also contend with the duties of the organizer. Make plans for the development of the party and prepare means "of securing new members." "Do Likewise," is the title of a leaflet distributed through the National Office of the S. P., written by Morris Hillquit which should be read by every American worker. It depicts the story of the British Labor Party. How it scored victory after victory, until it reached its present power. You should read it. It is interesting.

Last July 4th Mr. Frank Zaitz and Yours Truly visited Bridgeport, O., to encourage the downhearted members of the SNPJ. Conditions in those parts of the country are still very bad. Men don't work for a year, perhaps two years, some even three years! This lack of power to earn a decent living has broken down the moral of our people quite extensively. There is some talk of the reopening of about 40 mines, which if true will at least break the listless monotony. In getting to Bridgeport we crossed Wheeling, W. Va. We were stunned by their two toll bridge system. You pay twice as you cross the Ohio River, each time to private corporations. When the Wheeling citizens tried to span the River with an up-to-date municipal free bridge all the powerful and influential politicians managed to support the opposition and the people foolishly let private individual reap the harvest. And a tremendous harvest at that. Of course they are used to it already. It's a habit to pay—and habits aren't so easily cast aside.

Does it make any difference to you whether you keep your nose to the grindstone day after day failing to look about you for your fellow workers to see where they have improved their conditions and to see what group you might follow to better your methods and your living? Would you not like to have shorter hours with sufficient pay to permit you to witness some of nature's beauty once each year? Read some of the literature in stock at Proletarian's library and begin to work your thinking machinery just a little harder. May be it will do you some good.

Great Phrases Are Not Enough

In the country of Mooney and Billings of course the class struggle is a fact and class solidarity one of the chief lessons the workers must learn. In a country where unions tumble over themselves in their eagerness to join bosses in demanding a higher tariff the workers are aware of a lot of specialized interest besides the interests of the working class in general. Under these circumstances it is no good telling them they have "nothing to lose but their chains." It is necessary to show them how much more there is to unite them than to divide them and how much more effective for the true wellbeing of themselves and their children is the steady advance toward cooperative commonwealth than a wild scramble after nationalist subsidies. That is to say, in our economic and political propaganda we must have both a philosophy and a program.

In municipal campaigns as in national campaigns we cannot lose sight of our philosophy. We are working for the effective political organization of workers with hand and brain to serve their interests both as consumers and producers. No mere good government program will do. No denunciation of any old party machine is enough which does not show up that party machine as the broker of the property owning classes.

But it is fatal to imagine that we can go into any campaign simply on these generalities. We must have the facts and we must have a program. For a labor union or a political party to face the complexities of our business world or of the municipal life of our great cities without a well thought out program is criminal. We cannot win and if we should win we should lose. "Class struggle" and "class solidarity" are great phrases but the most intense belief in them cannot of itself build houses and subways and make modern science minister to the needs of the people. Our

Movie Men For Mooney

Members of the moving picture industry, directors and movie stars of Hollywood and Los Angeles have sent a letter to Governor Young, from which we quote the following paragraph with names of some of the signers:

"We feel that the conviction of Mooney by perjured testimony and his imprisonment which has now lasted for more than twelve years, reflects upon the honor of the State of California, and the administrators of its laws, and is a menace to justice and the liberty of every citizen, and we ask that you quicklyardon him, as a partial reparation for his unjust and terrible punishment."

James Cruze, H. D. Mayer, Julia Bracken Wendt, William Wendt, E. Roscoe Shrader, Eric Von Stroheim, Charles Chaplin, Ira H. Morgan, Vernon Keays, Fred I. Miner, Frank W. Zimmerer, Frank B. Wolff, Harry Crocker, Walter Lang, L. E. Behrmer, Ella Buchanan, R. O. Patterson and Carl W. Lee.

A sharp tongue and a dull mind are usually found in the same head.

Dangers of Obedience

By James Oneal

Much is being said about the need of obedience to law and through it all the other side of this issue is generally ignored. There is a censorship law in Massachusetts under which some of the best literature of our generation has been outlawed in Boston. Should Bostonians meekly submit to the medieval gang that insists on selecting our reading matter or should they defy this impudence?

It may be said that the proper way to act is to submit to the law and work for its repeal because this is the normal way of changing all legislation. That is true as a general proposition but like all general rules it has its exceptions. The Boston censorship is not a phase of normal legislation. It is an abnormal abuse of the law-making power and it is not entitled to the same consideration as other forms of laws. It should be defied and it is defied by intelligent men and women.

The same people who make no exceptions to their insistence upon faithful obedience to all laws will rejoice in the courage of men in the past who followed another entirely different course. The leading men in the American Revolution certainly defied laws and broke them. They eventually sweet them into oblivion and set up laws more satisfactory to themselves. They rebelled against laws that affected their incomes. Is there anybody who thinks that they would have accepted a censorship which declared that they should not read John Locke and other philosophers? Certainly not.

Let us take a still more important example. The constitution guaranteed to slave owners the recovery of slaves who fled into other states. Nothing in that document is clearer in its meaning than the fugitive slave clause. Slave owners took full advantage of it and they clearly had the fundamental law of the land on their side. Some people in the north violated this law by helping slaves to escape. As more people joined in breaking the law it developed into what came to be known as the Underground Railroad with numerous routes extending from the Ohio river to Canada. At each so-called "station" on each route there were men and women who concealed and fed escaping slaves, passing the fugitives from one station to another and generally at night.

This became quite a large business in "bootlegging" slaves and it was clear defiance of fundamental law. On the other hand, hatred of slavery had so affected the conscience of many people in the north that they regarded that fundamental law with contempt. As this sentiment became powerful in the north quite a number of state legislatures adopted what is known as "Personal Liberty Laws" which were in fundamental conflict with the fugitive slave clause of the constitution and the Fugitive Slave act itself. These laws bade defiance to the slave-catching business. They were a reaction to abnormal legislation and to a clause of the constitution which had become abnormal. Who today will say that those who defied the law did not serve progress and humanity?

Harold J. Laski considers this whole theme in an article on The Dangers of Obedience in the June number of Harper's Magazine and readers will do well to read that scholar's splendid essay. He reminds us that civilization "owes its discoveries to men who, in some special realm, have been deliberately skeptical about its orthodoxies. The preservation of avenues through which originality may flow is the condition upon which our well-being depends. . . . It is important to remember that governments are not always successful, simply because it is urgent to recollect that they are not always right."

This is the answer to all those who want to straight-jacket us by law in what we shall eat, drink, wear, smoke, think and read. It is dangerous to be obedient when that straight-jacket becomes law.

Vacations For Wives

An association of women has been formed in Romania for the purpose of establishing the practice of an annual vacation for all wives. Mme. Ghibila declares that complete freedom of women for one or two months each year from all household cares, labor and worries will solve most marital troubles and result in added peace and satisfaction in the homes and a general increase of happiness all around. The Romanian women got the idea on reading about a camp for "wives only" in the United States.—The Pathfinder.

YES, IF-----

If there would be a strict Equality in the Mills of Justice, more than one multimillionaire would be in jail for cheating Uncle Sam and for other criminal offenses.